

16+K84(2Poc+Mavp)

246

A GYINISZLAMOVA

VÍZCSEPP

VERSEK

16+

Szegedi Egyetemi Kiadó
Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
Szeged, 2008

szep

SZVETLANA GYINISZLAMOVA

VÍZCSEPP

VERSEK *Стелуи*

FORDÍTOTTA *не ред*
NAGY KATALIN

A NYERSFORDÍTÁSOKAT KÉSZÍTETTE *не ред*

BÍRÓ BERNADETT
GABORJÁK ÁDÁM
HORVÁTH CSILLA
SIPŐCZ KATALIN
SZILÁGYI EDIT
VIRTANEN, SUSANNA

Szegedi Egyetemi Kiadó
Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó

Szeged, 2008 - 0157315-

Государственная
библиотека
Югры

КО

A kötet megjelenését
a Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar támogatta.

A fordítás alapja
Светлана Динисламова: Витсам.
Ханты-Мансийск, 2004

A jegyzeteket készítette
Nagy Katalin
Sipőcz Katalin

A szójegyzéket készítette:
Bíró Bernadett
Sipőcz Katalin

Szerkesztette:
Sipőcz Katalin

Az illusztrációkat készítette
Szvetlana Gyinyiszlamova

Borító
Csécsei Károly

© Gyinyiszlamova, Szvetlana
© Nagy Katalin
© Sipőcz Katalin

ISBN 978 963 7356 87 7

Nyomdai és kötészeti munka:
Opár Bt. Budapest

Előszó

A manysik és költészetük nem teljesen ismeretlen a magyar olvasók számára. A Nyugat-Szibériában élő manysi (vogul) népesség valaha páratlan kultúrkincs, formailag és tartalmilag is nagyon magas színvonalú népköltészet birtokosa volt. Minden manysi ember magában hordozta ezt a kincset, szinte mindenki képes volt a dal, a vers művészetére. Napjainkra mindebből alig valami őrződhetett meg, mivel a népköltészetüket hordozó nyelv eltűnőben van, és ez különösen nagy veszteséget jelent számunkra, hisz a magyar nyelv legközelebbi rokon nyelvéről van szó.

Reguly Antal és Munkácsi Bernát gyűjtéseinek köszönhetően a manysi népköltészet el már nem tűnhet. A legismertebb manysi író és költő, Juvan Sesztalov munkássága pedig világszerte tette ismerősebbé e kis lélekszámú szibériai nép nevét írásai különös, misztikus hangulatával, őseréjével és az évezredek hagyományokra épülő képi és gondolati világával. De ha az alkotó a világhoz akar szólni, akkor olyan nyelven kell szólnia, hogy sokan megérthessék. És ennek ára van: a kevesek által beszélt és értett anyanyelvet éppen a legismertebbek és a legjobbak cserélik fel a „nagyobb” nyelvekre. Így történt ez a manysi esetében is, irodalmi alkotások e nép szülötteitől ma már főképpen csak oroszul jelennek meg. Ezért olyan nagy jelentőségű Szvetlana Gyinyiszlamova Vízcsepp című verseskötete: manysi nyelven manysi gondolatokkal ír verseket egy olyan korban, amikor már remélni sem mertünk ilyesmit!

Szvetlana Gyinyiszlamova manysi szülők gyermeke, édesanyja elismert énekes és mesemondó volt, népe

folklórjának és hagyományainak aktív és lelkes ismerője és őrzője. Szvetlana dolgozott ápolónőként és hivatalnokként, tanult a szent-pétervári Herzen Főiskolán, ma a hanti-manszijszki Jugria Egyetem manysi tanszékének munkatársa. Elsősorban anyanyelvén publikál. Vízcsepp című kötetét elhunyt édesanyja, Tatyjana Romanovna Szadomina emlékének szenteli.

A kötetben olvasható manysi nyelvű versek nyersfordítását a Szegedi Tudományegyetem Finnugor Tanszékének manysiul tanuló hallgatói készítették tanáruk, Sipőcz Katalin vezetésével. A műfordítás Nagy Katalinnak, az uráli népek irodalmának jó ismerőjének és tapasztalt fordítójának munkája. A kötet megjelentetésével nem csupán közeli nyelvrokonaink irodalmának egy alkotását szerettük volna az olvasóknak megmutatni, hanem a kétnyelvű kiadással a manysi nyelv iránt érdeklődőkre és a manysiul tanulókra is gondoltunk. Az ő számukra készült a könyv végén található manysi–magyar szójegyzék, mely a versekben található manysi szavakat tartalmazza. A szavaknak nem adtuk meg minden lehetséges értelmét, hanem elsősorban a versekben előforduló jelentésüket. Nem csak a nyelvet tanulmányozók számára jelenthet élményt a kötetet kiegészítő hangos melléklet, melyben a költő maga olvassa fel anyanyelvén a verseket. A hangmelléklet letölthető a kötetet megjelentető Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó honlapjáról (<http://www.kiado.jgypk.u-szeged.hu/letoltesek.html>), valamint CD formájában is beszerezhető.

A kötetet Szvetlana Gyinyiszlamovának az eredeti, manysi kiadásban is megtalálható illusztrációi egészítik ki.

Sipőcz Katalin

Ман ятил омакев сав эрыг эргыглалыс,
Ман тынынг сянькев сав потыр потырталыс.
Мутранг нэ капай посынг номтыл
 номылматыглалэн,
Лавунгкв ат алымам латнганэ нан сар
 хунтамлалэн.

Jó anyácskám sok éneket énekelgetett,
Drága anyácskám sok mesét mesélgetett.
Eme bölcs nőre fényes gondolattal gondoljatok,
Ki nem mondott szavaira hallgatva hallgassatok.

Роман Татьяна

Потыр потыртэгум амти омам урыл,
Сартын латнгэ паты аням эргын сирыл:
«Ятил Роман Татьяна хот та хонтыглалум,
Ятил Роман Татьяна хот та яныгмалум».

Ягрим оlnэ маквет сянен оньсиглалвес,
Месыг павыл агииг асен янмалталвес,
Агииг оlnэ магыс тав агииг ёмыгталыс,
Янгыг оlnэ магыс пыг хольт рупиталыс.

Оlnэ хосытэт тав тарвит васинталыс,
Манав янмалтым тав ат-та кантмаялыс,
Таве эруптым ман сыманув путгегыт,
Вос ты латнганува таве регылтэгыт:

«Омакве, нанг похант сымум янгке толы,
Ятилкве, нанг похант номтум Тагт хольт ови,
Осьнэ тарвитанум хотталь та минэгыт,
Эрнэ пумысь потрыт хоттыл та ёхтэгыт.

Каминьт катпаттагын аnum вотгалалэг,
Суртгын самтегына аквтоп мовалалэг:
«Тынынг аги-пыгыт ам та янмалталмум,
Ятил лунтыт-васыт ам та нювиталмум».

Манав хултыгласын нэмхуньт люль ул варунгкв,
Нэмхотьютын ювле латынг сяр ат лавунгкв,
Ма-вит эруптангкве, Торум янытлангкве,
Мань ос матум хотпат акваг салитангкве.

Roman Tatyja

Beszédemet mostan anyámról beszélem
Szómat mostan apám énekével kezdem:
„Valahol-megtalált, kedves Roman Tatyja,
Valahol-felnevelt, kedves Roman Tatyja”.

Igrimnek földecskéjén anyja szülte lány,
Mészig falucskában apja nevelte lány,
Aki nővé válni lányként sétálgatott,
Aki naggyá lenni fiúként dolgozott.

Élete nehézségekkel volt, ím tele
Mégsem perlekedett bennünket nevelve,
Szívünk őt szeretvén, ím szeretve dobog,
Szavaink hadd melegítsék fel őt legott:

„Anyácskám, jég-szívem kienged közeledben,
Gondolatom Szoszvaként árad közeledben,
Gondjaim-bajaim szanaszéjjel szaladnak,
Jelentős-tetszetős mesék előbukkannak.

Két puha tenyered engemet cirógat,
Két ragyogó szemed engemet marógat:
„Drága ijam-fiam, akit én tápláltam,
Kedves ludam-kacsám, akit én ringattam.”

Meghagytad nekünk, hogy rosszat sose tegyünk,
Vissza soha senkinek ne feleljünk,
Földet-vizet szeressük, Torumot tiszteljük,
Fiatalt meg öreget egyképpen becsüljük.

Сав нанг эрнэ латынг манавн лавыгласын,
Сав нанг ёмас вармалъ манавн варыгласын.
Нанг ётын ман элалъ туп олунгкв тангхегув,
Хунът тах нанг эрганын ман ос ханисътэгув.

Лувыл минмигтэгын, эрыг суин суйты,
Хапын унтыгпегын, эрыг суин суйты.
Пумасипа латнгыл нангын лавителув,
Янытлан латнгытыл инг тах хонтыгтелув.

«Ятил Роман Татьяна хот та яныгмалум,
Ятил Роман Татьяна хот та хонтыглалум, –
Атям, масьтыр хумкве, омамн эргыт эргыс,
Вагтэ, ятил омавн эрыг сака эрыс».

Fontosnál fontosabb szókat szóltál nekünk,
Számptalan jótettet tettél, ím mivelünk,
Minél tovább szeretnénk teveled lakni,
Énekeid majdan másoknak átadni.

Lovaddal jársz, hangosan hallik éneked,
Csónakba szállsz, hangosan hallik éneked.
Köszönő szavakkal köszöntve köszöntünk,
Tisztelő szavakkal tisztelve tisztelünk.

„Valahol-felnevelt kedves Roman Tatyja,
Valahol-megtalált, kedves Roman Tatyja”:
Jó apám éneket énekelt anyámnak,
Tudta, kellett nagyon az ének anyámnak.

Тагт павылтепт ам овилсёс лылаямум,
Сянь-асьтемпн овил латнгум лягаламум,
Вагтал лаглагумтыл тыт та ёмасамум,
Тупкам товлагумтыл тыт та хосувламум.

Тагт агииг олунгкв матъёмас лавимаам,
Посынг намыл ам матъёмас намаимаам.
Оматем номттетэ нонгхаль ялтуптылум,
Омам латынгтетэ элаль тотыгпилум.

Роман Татьяна эрганэ нан сар хунтылалэн,
Нэ-капай сягтэ-тыстэ сымын тараталэн.
Сат тал миннэ лёнгхе эрыг тал хунь олы,
Нявраманэ олым посынг номт хунь холы.

Сянь-асьтеп номим ман олунгкв воратэгув,
Сянь-ась савынг каньт самвит сосантэгув.
Савалыпыг хультым салиг люлянтасув,
Анилап тал олунгкве тыстым касасясув.

Оматев эрганэ ман пуссын номиянува,
Туранув лапнувыт те – пуссын эргиянува.
Роман Татьяна омакве матъёмас оньсьсува,
Семан Силька колыт ман янмалтавесува.

Szoszva menti falumban jöttem világra,
Anyám-apám ott figyelt első szavamra,
Erőtlen két lábammal itt botladoztam,
Törékeny két szárnyammal ottan csapkodtam.

Jó, hogy szoszvai lánynak rendelték engem,
Jó, hogy ékes-fényes névvel neveztek engem,
Anyácskám gondolatait felélesztem,
Anyám szavacskáit eléfelé viszem.

Derék Roman Tatyja énekét hallgassátok,
Örömet-búját szívetekbe fogadjátok.
Dal nélkül hogyan tartana száz évig útja,
Hogy élne gyermekei-fényes gondolatja.

Anyácskánkra-apánkra gondolva élünk,
Anyácskánk-apácskánk sírjánál könnyezünk.
Szomorúan, elárvultan álldogálunk,
Beletörődve csók nélkül búslakodunk.

Anyánk énekeire mindre emlékezünk,
Miket, míg torkunk bírja, örökké éneklünk.
Roman Tatyja anyácskánk jó, hogy volt nekünk,
Szeman Sziljka házában felnevelkedtünk.

*Аквсёс, хунь омав атимыг емтме юи-палт нила
талтем минас, ам ты эрыг хунтамласлум. Ты эрыг
омам тав эргыс. Тав минаме юи-палт овыл эргэ –
люньс эргыг олыс.*

Сам вит сяр ат та хультыс,
Ёрум сяр хот та холас.
Хотитын тысир та варапавесум,
Хотитын тысир та таяпавесум.
Лунттенум-вастенум хультуптасанум,
Лунттенум-вастенум оссувласанум.

Агмумн, амп хольт, та пурвесум,
Агманумн хот та холтуптавесум.
Касынг хотал Торум ты кос пойкыслум,
Касынг эт хоталкве ты кос урыслум.
Лунттенум-вастенум хультуптаманум,
Лунттенум-вастенум оссувламанум.

Нэматыр люль ат варыгласум,
Нэматыр карек ат оньсигласум,
Сорни Найкве – нумыл ты сунсэгын,
Ятил Войкан – пуссын ты васинтэгын.
Ам лунттенум-вастенум ань ургалалэн,
Ам лунттенум-вастенум ань уральталэн.

Акв-тит хотал олунгкв инг кос тахсум,
Хотал нупыл сунсым туп та нянгхсум.
Агмумн саватымам, ат та веритасум,
Тэпынг-хулынг матем ам та оссувласум.
Лунттенум-вастенум туп та салитэгум,
Лунттенум-вастенум туп та улыглэгум.

Anyánk halála után négyⁱ évvel egyszer csak meghallottam ezt a dalt. Anyám énekelte. Eltávozás után ez volt az első síró-ének.

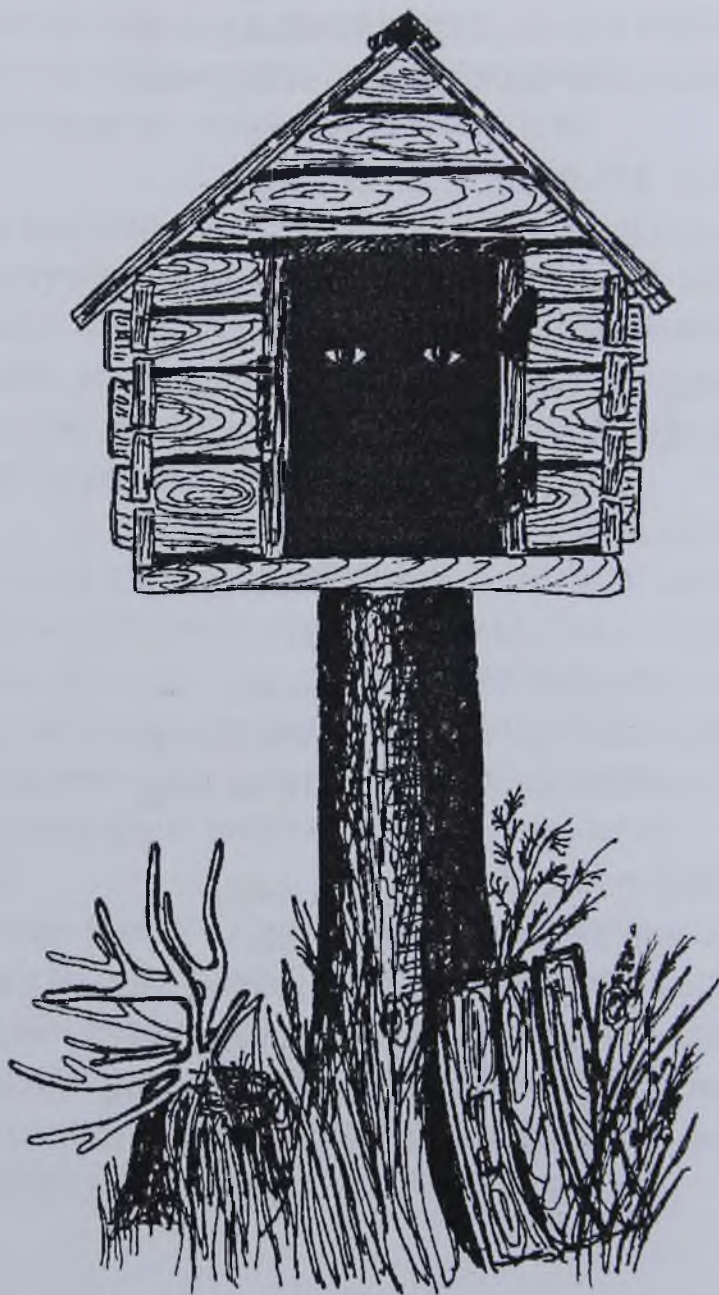
Könnyem egyre csak csorogott,
Erőm, íme mind elhagyott.
Lám, valaki megragadott engemet,
Lám, valaki megmardosott engemet.
Ludacskáim-kacsácskáim elhagytam,
Ludacskáim-kacsácskáim otthagytam.

Kutyaⁱⁱ kín mardos, ím engemet,
Betegség vitt el biz' engemet.
Hiába imádtam nappal Torumot,
Hiába vártam én éjjel a napot.
Elhagyott ludacskáim-kacsácskáim,
Otthagytam ludacskáim-kacsácskáim.

Semmi rosszat nem cselekedtem,
Semmi bűnt én el nem követtem,
Felülről-néző Arany-Istennő,
Mindenkit-látó Fényes Istennő,
Ludacskáim-kacsácskáim őrizd meg,
Ludacskáim-kacsácskáim óvjad meg.

Néhány napot akartam élni még,
Szűkölve pislogtam a nap felé.
Kóros kórtól kínozva tovább nem bírtam,
Táplálékos-halás földemet elhagytam.
Ludacskáim-kacsácskáim sajnálgom,
Ludacskáim-kacsácskáim babusgatom.

Ёт тотыглам латнганум ос та сумыгласыт,
Махум сымтеныла ос та сорнятасыт,
Улмын хотпа улмен ам туп ёхталэгум,
Лавунгкв тахнэ латнгум тонт лавыглэгум:
«Ам лунттенум-вастенум ул вос саватавет,
Ам лунттенум-вастенум, алам, ургалавет!»

Magam hozta szavaim újból felzengtek,
Szóimtól az ember-szívek megremegtek,
Álmodó emberek álmába toppanok,
Mondani vágyott szóimat szólom legott:
„Ludacskáim-kacsácskáim sose szenvedjenek,
Ludacskáim-kacsácskáim megőriztessenek!”

- 0157315 - 1

Государственная
библиотека
Югры

К

*Витсам туп солвалыл пармантаве,
Хотна туп люль латнгыл лягалаве,
Тупкам сымтетэ тонт манумты,
Витсам самвитыг тонт овумты.*

Витсам

Амти ман нэ – латынг тал ам ат олэгум,
Нотум палытэт сянь латнгум улылэгум,
Номтум войт овим потранум лавиянум,
Сымум войт хуим потранум тотыанум.

Тагт я сыстам витквет витсамыг овегум,
Сульгин янгкыт халт янгксамыг вольгегум,
Сосхатнэ раквыт ёт раквсамыг патэгум,
Ёнгхамлан туйт ёт туйтсамыг ёнгхегум.

Йисыт миннэл сыс савсёс олыглалмум,
Сяньтем сансагет савсёс унлыглалмум,
Овынг я витсамыг аквнакт хунь овсум,
Маньси мирум халт аквнакт хунь олсум.

Касынг вор лёхъясыт лаглум ёмасалум,
Элаль миннэ лёнгх номттем хонтсалум.
Торум ма-вит эрге ам та хунтамламлум,
Сянькем эргум эрге ам та эргалтамлум.

Суинысь ман суйтал эргум овилтаслум,
Самвит сэгумталым касум оссувласлум,
Олнэ хосытумт вос витсамыг хультэгум,
Миртем эргыт-потрыт ул вос ёрувлэгум.

*Ha a vízcseppbe csipetnyi sót szórnak
A cseppecske könnyé lesz
Ha az embernek néhány rossz szót szólnak
Gyenge szíve megremeg.*

Vízcsepp

Én, földdel bíró nő – némán nem élhetek,
Amíg csak élek őrzöm anyanyelvemet.
Vajbanⁱⁱⁱ úszó gondolatom szövi beszédem
Vajban lakó szívem szövögeti beszédem.

Tiszta Szoszva-vízben én, vízcsepp ragyogok,
Pengő jegek között én, jégcsepp csillogok,
Ömlő esővel én, esőcsepp lecsurgok,
Hulló hóval én, hópely firkák-forgok.

Eszkendők során én sok mindent megértem,
Anyácskám térdén, ím sokat üldögéltem,
Rég folydogáló víz cseppjeként csorogtam,
Egykoron manysi népem között lakoztam.

Minden erdő ösvényét bejárta lábam,
Előre vivő út gondolatát megtaláltam.
Halltam Torum földjének-vizének énekét,
Énekeltem Anyácskám énekelt énekét.

Halk énekem hangosan ontottam a földre,
Kedvemet elhagytam könnyem letörölve,
Mától fogva szeretnék vízcsepp maradni,
Népem dalait-meséit észben tartani.

Амти ман нэ – латынг тал ам ат олэгум,
Нотум палытэт сянь латнгум улылэгум,
Номтум войт овим потранум лавсанум,
Сымум войт хуим потранум тотсанум.

Én, földdel bíró nő – némán nem élhetek,
Amíg csak élek őrzöm anyanyelvemet.
Vajban^{iv} úszó gondolatom szövi beszédem
Vajban lakó szívem szövögeti beszédem.

*Ханты-Мансийск ус – тыи сака нётнэ ускве. Аквсёс ус
нумыл омам самтегетыл анкватасум, тав сыме тара
номттем таратаслум, ты эрыг ты хунтамласлум:*

Русь мутра карыс колквет,
Русь мутра терынг колквет,
Хуньт тай та унттыпалымат,
Хуньт тай та тусьтыгпалымат.
Мирын та сялтыглалавет,
Мирын та олыглалавет.

Русь мутра пахвынг усхулыт,
Русь мутра састум усхулыт,
Хотмус тай та варапалымат,
Хотмус тай та сёпиталымат.
Машинатын та яласалавет,
Махмытын та ёмыгталавет.

Русь мутра нётнэ ускве,
Русь мутра яныг ускве,
Матъёмас хорамталыман,
Матъёмас савмалталыман.
Агиянум лёнгх хонтэгыт,
Пыганум лёнгх хонтэгыт.

Русь мутра хасьтал рупата,
Русь мутра номтынг рупата,
Нявраманум варыглалэгыт,
Нявраманум хасыглалэгыт.
Нумыл сунсыглалэгум,
Нумыл хунтлыглалэгум.

Hanti-Manszijszk nagyon tetszetős város. Egy alkalommal anyám két szemecskéjével tekintettem rá, az ő szívéen engedtem át gondolatomat, és ezt az éneket hallottam:

Magas házak orosz módra,
Vasas házak orosz módra,
Egykoron, ím megépültek,
Egykoron, ím felépültek.
Az emberek beköltöznek,
Az emberek bennük élnek.

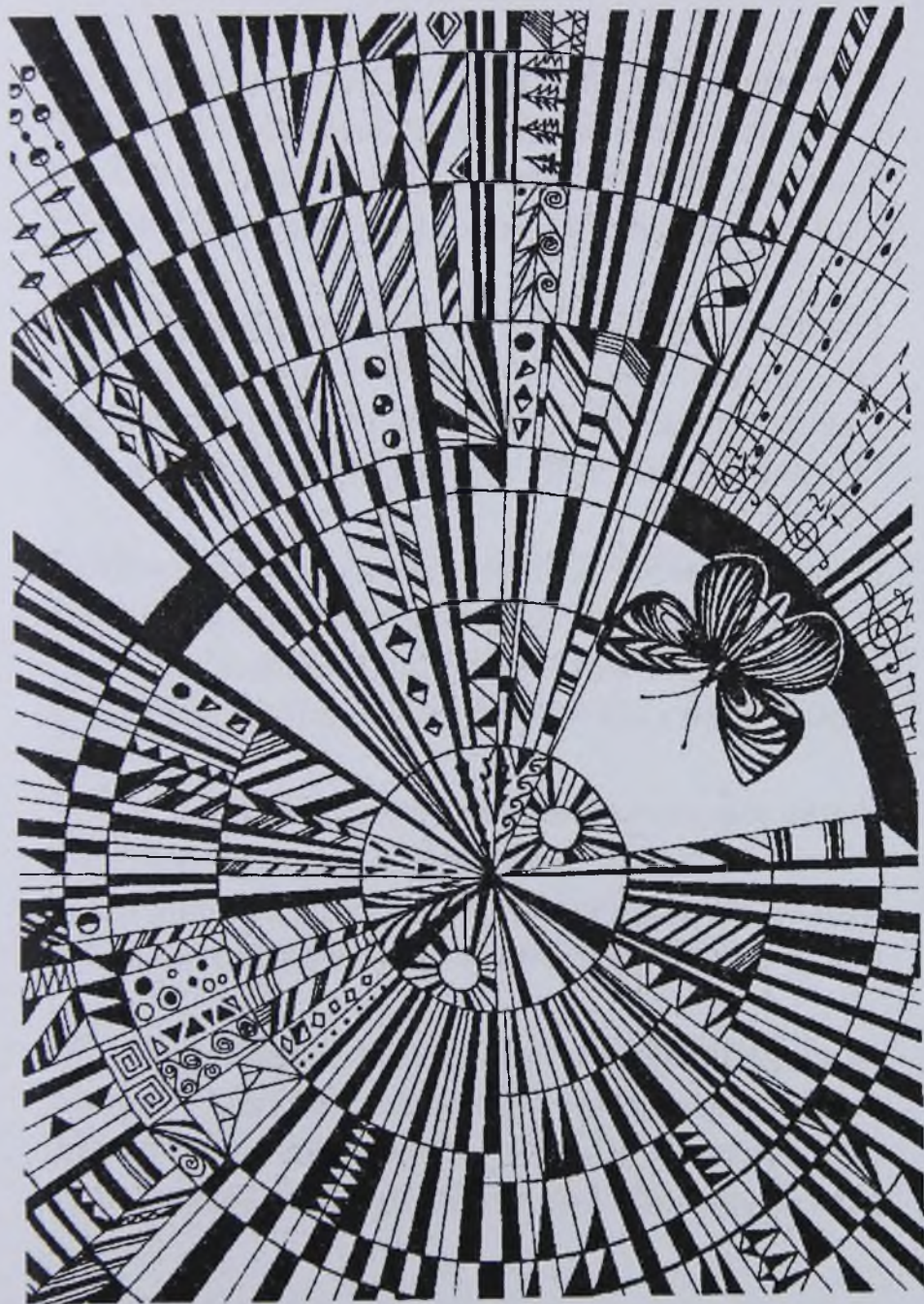
Széles utcákat orosz-mód,
Sima utcákat orosz-mód,
Valahogyan megcsinálták,
Valahogyan megalkották.
Autók járnak azokat,
Emberek járnak azokat.

Szép várost, ím orosz módra,
Nagy várost, ím orosz módra,
Jó, hogy így megszépítenek,
Jó, hogy ily nagyra nővelnek,
Lányaink utat találnak,
Fiaink utat találnak.

Idegen munkát orosz-mód,
Okos munkát orosz-mód
Megcsinálják gyermekeim,
Megoldják a gyermekeim.
Felülről figyelek rájuk,
Felülről fülelek rájuk.

Русь мутранг варим усквет,
Русь мутранг тусьтым усквет,
Вагтал агиянум вос олэгыт,
Вагтал пыгагум вос хулэгыт.
Торумн вос ургалалавет,
Отырын вос ургалалавет.

Orosz-mód épült városban,
Orosz-mód szépült városban,
Éljenek gyenge lányaim,
Háljanak zsenge fiaim.
Torum oltalmazza őket,
Isten oltalmazza őket.

Мутранг омавн-атявн инг акв эрыг
эргегум ...

Ятил омакевн ман та янмалталвесув,
Тынынг атякевн ман та ханисьталвесув.
Холтал эргытыл ман та эргылалвесув,
Пойлттал потрытыл ман та потырталвесув.

Нэнталын хоталыт тулытыл хартвесыт,
Сыманув касаныл хот-алмаявесыт.
Савалан таланув хотмус та олыянув,
Сюнинг хоталанув номтыт оньсиянув.

Посалтыт павылт ман аквсёс хунь олсув,
Нэн арасин похат аквнакт хунь унлысув,
Сав осьхоль, сав мувиньт ман та мувиньталсув,
Омав-атяв ляпатэнт сав сот хонтыглалсув.

Пумкант ты хотал мус нэнан хунтлылэгув,
Нэн хольтын ман олунгкве тонт молямлэгув:
«Ятилыт, моляхнуве пуманын репен,
Сяхыл хангхын элы-палт пумканын астлэн.

Ракве юи-палыт пыгквег хул алысьлэн,
Ракве юи-палыт агиквет пил ватэн».
Тамле латнгыт хунтлангкве тонт сягтым олыс,
Омав лавнэ латынг вой хольт сымын овыс.

Посынг номтыл нэнан ман номиянува,
Варум вармалянын элаль тотыянува,
Сат лунтыт-васыт эл та тыламласыт,
Матьёмас тан сюнинг питит яныгмасыт.

Bölcs anyáknak-apáknak még egy éneket énekelek

Kedves anyácskánk, ím felnevelt bennünket,
Drága apácskánk, ím taníttatott minket,
Nekünk énekelt énekük kifogyhatatlan,
Nekünk mesélt meséjük végeláthatatlan.

Szüleink híján napunk felhők takarják,
Szívünk örömeit tőlünk elragadták,
Szűkös éveinkben valahogy elvagyunk,
Hajdani boldog napjainkra gondolunk.

Posaltit faluban éldegéltünk hajdan,
Szüleink tüzénél üldögéltünk hajdan,
Nevetve neveltünk, tréfákkal tréfáltunk,
Anyánk-apánk közelében boldogok voltunk.

Erdőn-mezőn járva máig őket halljuk,
Intelmeiket mindenkor megfogadjuk:
«Gyerekek, a magot gyorsabban vessétek,
Dolgotok vihar előtt bevégezzétek.

Eső után halat fogjatok, fiaink,
Eső után bogyót gyűjtsetek, lányaink».
Az efféle szókat öröm volt hallgatni,
Vajként folytak szívünkbe anyánk szavai.

Fényes gondolattal gondolunk szüleinkre,
Dolgaikat tovább víve, megőrizve.
Hét lúd, hét kacska, bizony kirepültek,
Gazdag fészekben amikor felnőttek.

Ма-вит улылым, нявраманэ улылым, омам эрге тох ты олнув:

Тит я толях Сорни Най, Сорнинг Акв,
Люлинг ворныл тан тыг та унтапасыт
Ты тэпынг ман, ты витынг ман.
Ты тэпынг ямент, ты сытынг павлумент,
Тэлы таглынг, туи таглынг
Сюнинг павлумен олыс.
Нанг сансанынт яныгмам
Нялынг пыганын, товынг пыганын,
Юнтупынг агиянын, тулянг агиянын,
Ракв сай, вот сай, нанг хосытын,
Нангынныл та пойкев.
Хот олнэ матевт, хоса ма, хоса витын,
Мулум ян, овынг ян
Лай, няврамыт та талсыт.
Ты тэпынг павланыл,
Ты витынг павланыл хунь ёрувлыяныл.
Алгаль минэгыт – хоегыт,
Лонгхаль минэгыт – хоегыт.
Сюнинг ховт, войкан ховт,
Урынг я, посынг я таглын пос,
Няр тов тыт, ховт тов тыт,
Лунт сирыл, вас сирыл – васынг кол,
Ты павланыл ул вос ёрувлыяныл.
Пыгагум вос унлэг
Ман унлумув хосыт.

Földet-vizet magasztalva, gyerekeit babusgatva anyám éneke imígyen szólna:

Két folyó forrásvidéki Arany Fejedelemnő, Arany
Asszony,
Magas erdőből költözött ide
Eme táplálékos földre, eme vizes földre.
E táplálékos folyónkban, e kanyarulatos falunkban,
Telente és nyaranta
Éltünk bizony jómódba'.
Mi, térdeiden felnövekedett
Nyilas fiaid, íjas fiaid,
Tűs lányaid, gyűszűs lányaid,
Eső-menedékért, szél-menedékért
Ésedezünk hozzád.
Távolra, messze földre, messzi vízre,
Vidám folyóra, sebes folyóra,
A gyerekek, ím csónakba szállnak.
Eme táplálékos falujukat,
Eme vizes falujukat hogy is felejthetnék.
Fel a folyón mennek – hazatérnek
Le a folyón mennek – hazatérnek.
Sűrű lucfenyő, fényes lucfenyő,
Fénylő hegyi folyó, tiszta folyó,
Zöldellő ág itt, lucfenyő ág ott,
Lúd-módra, kacsamódra – kacsás ház,
Eme falujukat ne feledjék.
Két fiam hadd lakjon
Ott, ahol mi laktunk.

Лай, товыл овыл арась овлын
Хурум Менгкв пыгрись,
Ур Мисхум, вор Мисхум
Ос пуссын тыг вос атхатэгын.
Ты – тарынг улым павылкемт,
Сат ульпа тынынг павылкемт,
Пыгагум вос унлэг.

Menkv^v falusi szárnyas szellemek,
Kérlek tibennetek
Széles tűzhelyünk szélére
Három Erdei Manó fiúcska,
Hegyi Szellem, Erdei Szellem
Mind ide gyűljetek.
Megénekelt fenyős falucskámban,
Hét cirbolyás drága falucskámban,
Két fiam hadd éljen.

Эрыг

Роман Татъя – ятил омакевна,
Семан Силька – ятил атякевна,
Ман та нювیتالвесува,
Ман та янмалталвесува.

Хот аги-пыг нох та кваласув,
Хот аги-пыг лёнгх та хонтыгпасув,
Элы ман минмыгтасув.
Ма яныт та тарамласув.

Кульпас павылкев ат ёрувлылув,
Посалтыт павлув сымыт оньсилув,
Ма-витув янытлылув,
Сянь-асьтев эруптылув.

Роман Татъя – ятил омакевна,
Семан Силька – ятил атякевна,
Ман та нювیتالвесува,
Ман та янмалвесува.

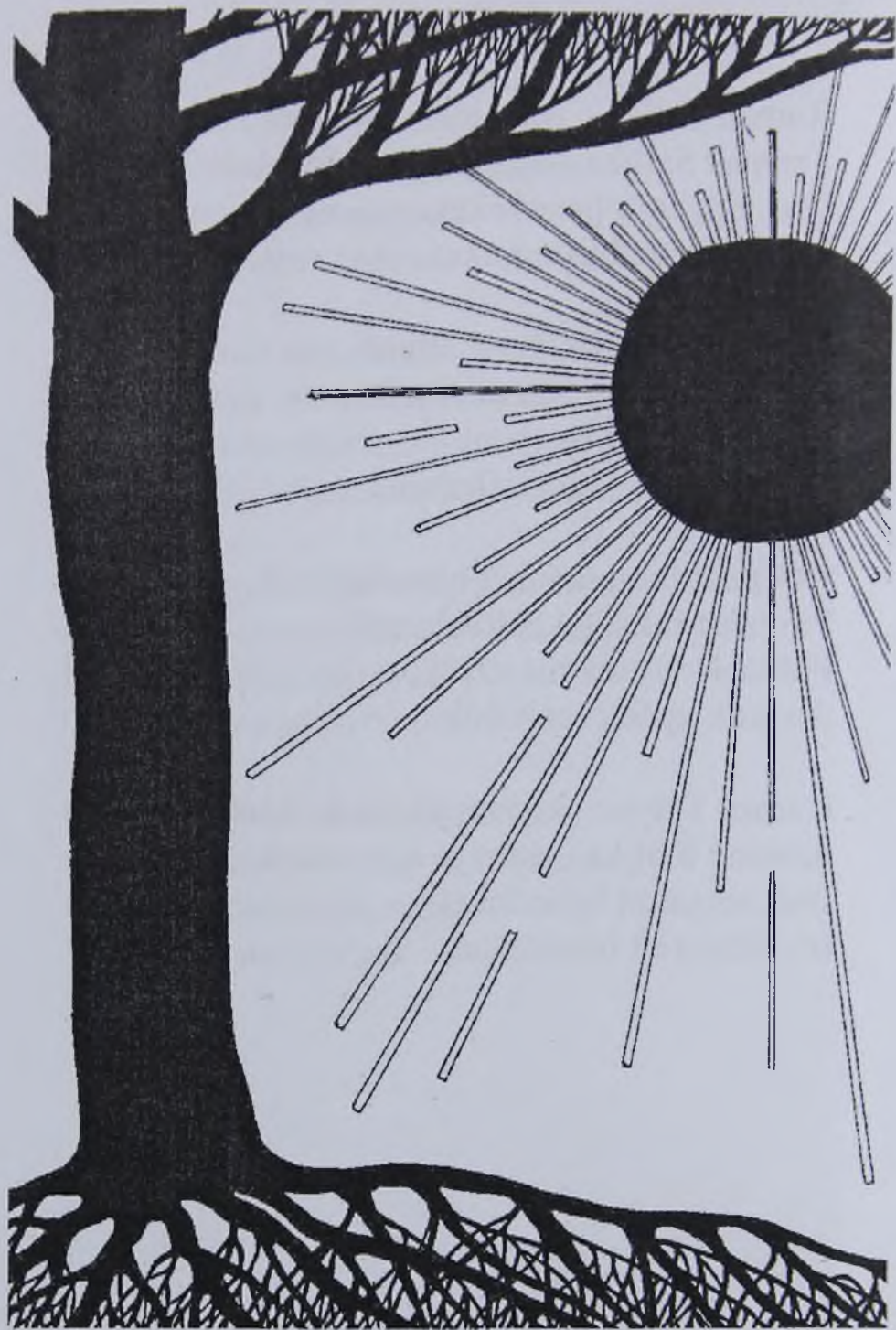
Ének

Roman Tatyja – édes jó anyácskánk,
Szeman Sziljka – kedves jó apácskánk
Íme, ringatott bennünket,
Íme, felnevelt bennünket.

Hat fiú-lány íme lábba álltunk,
Hat fiú-lány ím utat találtunk,
Előre menvést mentünk,
Földszéltében szétszéledtünk.

Kuljpasz falucskánkat nem felejtjük,
Poszaltit falunkat belül őrizzük,
Földünk-vizünk dicsérjük,
Anyánk-apánk szeretjük.

Roman Tatyja – kedves jó anyácskánk,
Szeman Sziljka – édes jó apácskánk
Íme, ringatott bennünket,
Ím, felnevelt bennünket.

Мань агитем

Ятил мань агитем,
Хорамынг луптатем,
Ам сым ломтум,
Ам номт овлум.

Касынг хотал пумысь варим,
Нанг потранын хунтлылалым,
Эргыл нангын муйлуптылум,
Луптам торген хорамтылум.

Тюпынг луптам ургаласлум,
Нётнэ луптам салитаслум,
Сэрьёр агииг яныгмасын,
Номтынг агииг емтапасын.

Сюнинг хотал хонтыгпегын,
Сотынысь нанг олмыгтэгын,
Нэмхуньт нэматырл ул пилэн,
Пахвын лёнгхыл элаль минэн.

Сымтен акваг сыстамталэн,
Тарвит тув ул тараталэн,
Олэн агигве нангти номтыл
Тонт лёнгхын емты сохтыл.

Kis lányocskám

Édes kis gyermekem,
Ékes kis levelem,
Szívem darabkája,
Eszem falatkája.

Naponta csak teszek-veszek,
Hallgatom a beszédedet,
Énekkel leplek meg téged
Ékesítem levélkémet.

Édes falevelem óvtam,
Ékes levelem vigyáztam,
Lám, dicső lány lett belőled,
Lám, eszes lány lett belőled.

Gazdag nap adatik neked,
Szerencse kíséri élted,
Semmi ne ijesszen soha,
A széles úton menj tova.

Szíved mindig legyen tiszta,
Bajokat ne engedj oda,
Kövesd saját gondolatod
Egyenes utad úgy megtartod.

Аринам яныт мань Аринатем,
Мань апыгтем, мань луптатем,
Туя лупта тюпынг агитем,
Туя пора малтым раквытем,
Нанг турсуйтен та луйгикве,
Нанг турсуйтен та эргикве.
Аринам яныт мань Аринатем,
Мань апыгтем, мань луптатем,
Мань лагылтегын та хайттавен,
Мань лагылтегын та тотавен.
Туя пора лургин союмкве,
Туя пора сорнинг хоталкве,
Мань апыгтем, мань луптатем,
Аринам яныт мань Аринатем.

Arinám, kicsi Arinácskám,
Pici levelecském-húgocskám,
Tavaszi falevél édeském,
Kikeleti kicsi esőcském,
Dúdogatsz a hangocskáddal,
Dalolgatsz a hangocskáddal.
Arinám, kicsi Arinácskám,
Pici levelecském-húgocskám,
Lótok-futok lábacska után,
Futok-lótok lábacska után.
Kikeleti csengő patakocska,
Rügyfakasztó aranyos napocska,
Pici levelecském-húgocskám,
Arinám, kicsi Arinácskám.

Ман олупсав

Ман олупсав – тьи сыстам витсам,
Пахвынг я хосыт тотавев.

Ман олупсав – тьи мань олынсам,
Тыгле-тувле ойтыглавев.

Номтанув олын ёт тэлыглэгыт,
Олн тал ат вермегыт номсунгкв.
Олнанув виткве хольт сывгылтэгыт,
Тан я хольт хасегыт овунгкв.

Олнрисит ты урыл сопаславет –
Касынг тангхи тэпьялангкв.
«Номтытын» хотпат лакква уртавет,
Нусаг-сёлынгыг ёмыгтангкв.

Сёлынг тангхи хосанув олунгкве,
Торгеннув лылтунгкв патапи.
Эрынг ань номсы нэмхуньт ат холунгкве?
Ос касынг хотал сатапи.

Нусанув хотпа олн урыл номсы,
Эрынг тованакт улмыт вари...
Хуньт тах тав номтэ ёмас сир понсы,
Олн тоныт оньси тах арыг.

Ань ос аквьёт мосьнув номсахтылэв,
Манарыг олунгкв хойхатэв?
Витсам те, манрыг ман тыналахтэв?
Олнсам те, олнкасн пинавев...

Az életünk

Az életünk – tiszta vízcsepp
Széles folyó visz bennünket.
Az életünk – pénzdarabka,
Sodortatunk ide-oda.

A pénz gondolatainkba hatolt,
Nélküle gondolkodni sem tudunk.
Mint a vízcsepp csepeg a mi pénzünk,
Mint a folyó folyik el a pénzünk.

Próbálunk takarékoskodni –
Mert senki sem szeretne éhezni.
Felosztottak minket az okosok,
Így lettünk szegények és gazdagok.

A gazdag még tovább akar élni,
Siet mélyebbeket lélegezni.
Örökké él – magát így áztatja
De egyszer bealkonyul a napja.

Pénzre gondol a szegény ember is,
Tán pénzből szövögeti álmait ...,
Ha valóra válnak egyszer azok,
Élhet ő is úgy, mint a gazdagok.

Most gondolkodjunk el együtt azon,
Életünket miként éljük, hogyan?
Vízcseppként – miért áruljuk magunk?
Pénzdarabként – erszénybe rakatunk ...

Я ватат арась палтэн. Унлахолэн. Номсахтэн. Палягын маныр хунтамлэг, самагын маныр касалэг, нёлсамагын маныр атумтэг, ты урыл нелм-сунтен вос лави.

Ам арасюм

Я ватат халэв суинысь ронгхи,
Тангхегум акваг вос олы тохи,
Виткве ласьлакв вос овтанталы,
Воткве ворыт вос вотанлалы.

Нильтаныт арасюм палтылылум,
Самум суснэ мус мам улылылум,
Пес порат тыт ос унлыглалмыт,
Тан сымтеныл ос эргиглалмыт.

Аквтох кос сыманув путгантэгыт,
Ос эрганув мотсирл суйтантэгыт.
Аквтох кос элы хоталыт уриянув,
Сотынысь олункве тангхиянув.

Сорнинг хотал, матъёмас ёнгхегын,
Суинысь халэв, матъёмас ронгхегын,
Матъёмас арасюм тыт палтыглылум,
Матъёмас эрыгтем тыт овылтылум.

*A folyóparton gyűjtsatok tüzet. ÜldögéljeteK. ElmélkedjeteK.
Mit fületek hall, mit szemetek lát, mit orrotok érez, arról
nyelveljeteK-szájaljateK.*

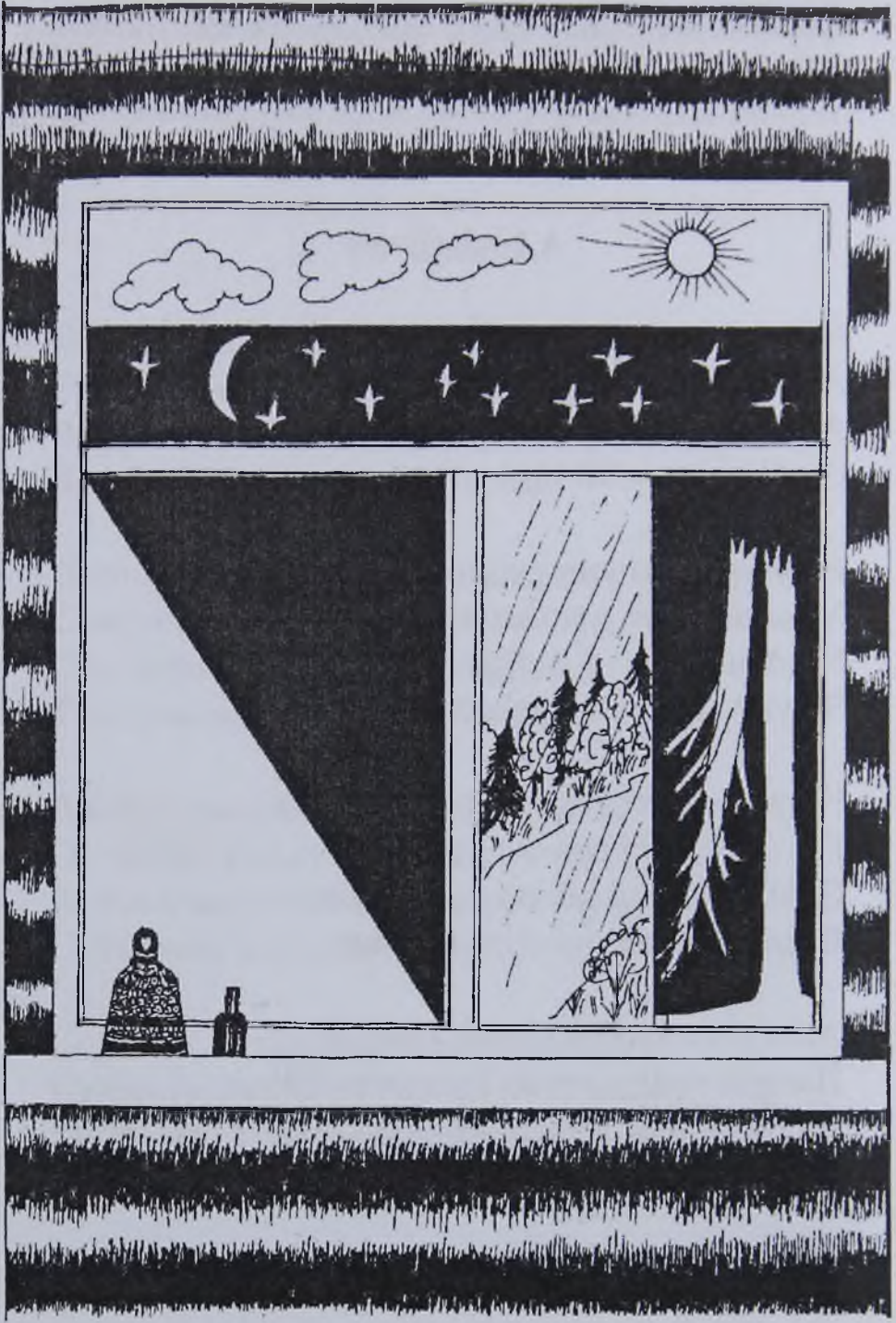
A tűzhelyem

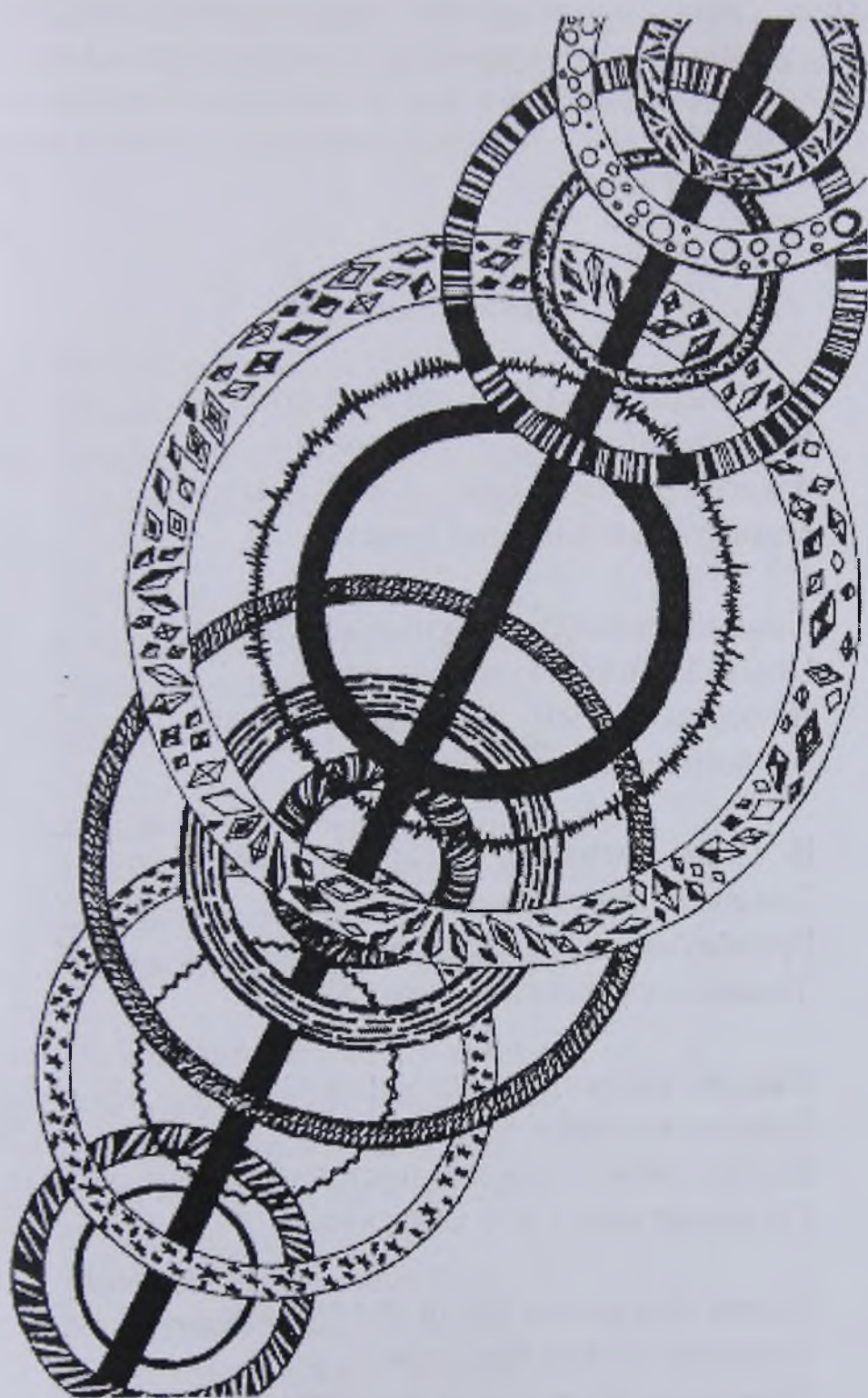
Folyóparton sirály hangoskodik,
Azt kívánom, hogy legyen így mindig,
A folyócska lassan folydogáljon,
Erdőben a szellő fújdogáljon.

Folyó partján meggyűjtom a tüzem,
Messze nézve magasztalom földem.
Hajdan emberek üldögéltek itt,
Szívük énekeket énekelt itt.

Hiszen egyformán dobog a szívünk,
De sokféleképpen énekelünk.
Egyformán várjuk mi a jövőnket,
Bőségben vágyjuk élni éltünket.

Aranyos napocska, csak forogjál,
Hangos sirály, nosza, hangoskodjál,
Én pedig nyomban tüzet rakok itt,
Én pedig legott dalba fogok itt.

Аквсёс этипалаг ам похамн маньси нэ унтыгнас. Ам рохтунгкве ат пыл алымасум, нэ ануми лави: «Агикве, наскасыг самвит ул соссэн, ул люньсен. Нанг нупыл сосхатнэ сав люль латнгыт нангын ат хоегыт, тан витыл ёла минэгыт ...»

Лавим лёнгхум

Ул сунсэтен, ам ётум ул вайхатахтэн,
Маныр тангхегын – таи лаветен,
Ам нулум амп хольт ос лайхатахтэн,
Маныр вовегын – таи пуветен.

Нан латнганынл ам хунь эссамтавем,
Номт овлыгтем хунтлыглалым,
Лавим лёнгхумн ам элаль ты тотавем,
Тынынг сяньтеми ургалалым.

Вос това хотпатын ат торгамталавем,
Сав латнгытыл хунь лавиянум.
Руттенумн матъёмас регылтталавем,
Тананыл симынгысь оньсиянум.

Касынг хотпа лёнгхыл уртыглалаве,
Ёмасангкв сянен ханисьтаве,
Касынг лёнгх хоталын поступталаве,
Ты хосыт лёнгх вос ханьсяве.

Хотпа лёнгхетыл элаль вос ёманты,
Мотаныт ул вос ялыглыянэ,
Наскасыг ул вос сака тав ляганты,
Номтанэ тысир тыпылтыянэ.

Egyszer este leült mellém egy manysi nő. Még megijedni sem volt időm, a nő így szólt hozzám: „Lányka, feleslegesen ne folyasd a könnyedet, ne sírj. A feléd áradó sok rossz szó nem ér el téged, a víz elmossa őket ...”

A nekem rendelt út

Ne is figyeljete ti énreám,
Mondjatok csak azt – amit akartok,
Akár egy kutya támadtok énrám
Azt kapjátok majd – amit akartok.

Szavaitok nem szégyenítenek,
Csupán saját eszemre hallgattam,
Nekem rendelt utamon vitetek
Drága anyámtól oltalmazottan.

Akadnak, akik meg nem értenek,
Nekik minden magyarázat meddő,
De rokonaim felhevítenek,
Őket szeretem teljes szívemből.

Út, lám minden embernek adatik,
Anyá tanít meg mindenkit járni,
A nap minden utat bevilágít,
Ezért könnyű nekünk rátalálni.

Mindenki járja a maga útját,
Ne tapossa le más ösvényeit,
Ne jártassa hasztalan a száját,
Ne herdálja el gondolatait.

Хоты мирыт халт ам олсум,
Минам йисыт элы-палт,
Намыт, вильтыт ёрувласум,
Туп потыр суйты ватихалт:

«Аги, – ласял потыр ови, –
Сянь-асянын олум ман,
Нэмхуньт ёрувлангкв ат рови,
Сымыт, номтыт оньсен нанг.

Лёнгхув тыгле элыл олум,
Ань ты оlnэ сюнинг ман,
Ёмас пойксясува Торум
Ургалаве оlnэ кан.

Нантинан ул салитэлын,
Нётмил варен аквписыг.
Торум ма-вит ургалэлын,
Тав тонт элы хотал мыг.

Юртынысь нан пусын олэн,
Янытлэлын оlnэ ман,
Латнгын нан ул ёрувлэлын,
Сянь-ась эргыт номен нан».

Idegenek között jártam,
Valaha volt korokban,
Nevük, arcuk már homályban,
Csak szavuk hallom gyakran.

„Te lány – szövik a beszédet –
Apád-anyád lakta földed
Nem szabad elfelejtened.
Szívük, gondolatuk őrizd meg.

Messzi út vezetett ide,
Eme drága földünkre,
Torumhoz jól imádkoztunk,
Őrzön figyel földünkre.

Ne kíméljétek magatok,
Ha kell, segítsétek egymást,
Torum földjét megóvjátok,
Nektek úgy jó napokat ad.

Mind barátságban éljétek,
Földeteket tiszteljétek,
Anyák nyelvét őrizzétek,
Apák énekét éltessétek.

Луи макем

Ятил тынынг мам пумасипал лавилум,
Тэпынг-хулынг мам сака эруптылум,
Тамле паль ворквет хот ос касалэгум?
Тамле хоса волит хот ос васинтэгум?

Луи матемт тьи туп ам хонтыглэгум,
Луи матемт тыгыл номтум савмалтэгум,
Омам сунсум мал – эргыт сумылэгыт,
Омам ёмум мат – луптат яныгмегыт.

Ты ур луи макем сымыл ургалылум,
Ма-вит тэпыл таве акваг унтталылум,
Сорни хоталквена тав вос поступтаве,
Олнэ миртетэна тав вос янытлаве.

Északi földecském

Kedves drága földecskémet köszöntöm,
Táplálékos-halás földem szeretöm,
Ily sűrű erdőket hol találhatnék?
Ilyen hosszú folyókat hol láthatnék?

Északi földemen lelek effélét,
Északi földemen nyílhat meg elmém,
Anyám látta földön – ím énekelnek,
Anyám járta földön – levelek nőnek.

Északi földem szívemmel így óvom
Föld-víz táplálékos áldozattal óvom.
Földem arany napocska aranyozza,
Földem népek ajaka hozsannázza.

Вот

Курыт найкве лятгим курги,
Аквтоп лонгханьсяпыл лурги,
Тый хунтлым – сымум сягты,
Номтум лэнгн хольт эл хайты.

Кон тыхотал вотас кай,
Йив товытыл сагыт саи.
Олнэ мам лап-вотастастэ,
Лёхьясум хот-туйтыгпастэ.

Лурген, хорген вотнэ вот,
Нанг ат выглын мирум сот.
Мутранг номтыл пойкасвен
Ёмас латнгыл ротмалтавен:

«Вотас сака нанг ул каен,
Тупкам мирын малтып маен.
Полил сака нанг ул лылтэн,
Ёрынг ласьялакнуб харыгтэн.

Сунсэн, ма хот-систамтамлын,
Войкан лэптал нортумтамлын,
Ваим, ма-вит нётылтылын,
Товылхаты Торум лылын.

Ёрынг товлын мус инг вотэн,
Малтып хоталыт нанг тотэн,
Кур тур хосыт инг мось тисген,
Тувыл элы лёнгхын тинсэн».

Szél

Kályhában tűz pattog-sercen,
Míntha csengő csilingelne,
Örvend szívem mikor hallom,
Futó mókus – gondolatom.

Odakünn zivatar tombol,
Faágakból fonatot fon.
Földem hóvihar fúttá be,
Utamat is eltüntette.

Súgva süvítő szél, ejnye
Bánatot hozol népemre,
Ravaszul kéreted magad,
Szép szóval kelleted magad:

„Ily nagyon ne tombolj, vihar
Meleget hozz nekünk hamar.
Fagyot ne lehelj mireánk,
Inkább lassabban fújdogálj.

Földünket, ím, megtisztítod,
Fehér lepellel borítod,
Földet-vizet felöltöztetsz,
Elég lelket kaptál ehhez.

Tombold ki tüstént magadat,
Hozzál melegebb napokat,
Kicsit süvíts a kéményben
Azután szelelj el innen.”

Курыт найкве лятгим курги,
Воткве лонгханьсяпыл лурги,
Улпыл латынг хунтамластэ,
Ёре ласьмарт хультуптастэ.

Тыи хунтлым – сымум сягты,
Номтум лэнгн хольт эл хайты.

Pattog a tűz a kályhában,
Csenget a szél hamarjában,
Hallgatva hallgatott ránk,
Ereje is elfogyott már.

Örvend szívem mikor hallom,
Futó mókus – gondolatom.

Куринька

Сангквылтап тант нёвумтэгыт,
Нэквет йиквунгкв люлюмтэгыт.
«Куринькал» тан сангквалтавет,
Мирын тан вос сунсыглавет.

Вот пыг хольт тан ёнгхамлэгыт,
Апрынганыл сусылтэгыт,
Аквтоп йиквунгкв сака тахсыт,
Аквтоп вагтал сяр ат патсыт.

Торыт лакква тыламласыт,
Русинганыл тарамласыт,
Супыт лонгханьсяпыг ёнгхсыт,
Аквтоп вотыт ёлыл вотсыт.

Нэквет «Куринька» йиквегыт,
Миркве касэ савмалтэгыт,
Торген санквылтап ёнгэтен,
Маньси нэквет сусылтэтен.

Kurinka

Hárfa-húrok megpendülnek,
Táncra asszonyok perdülnek.
A «Kurinkát» ropják, járják,
Az emberek csak bámulják.

Forognak, mint a hóvihar,
Gyorsak akár a szélvihar,
Kedvük támadott a táncra,
Nem gondoltak fáradtságra.

A kendők szálltak-repültek,
Rajtjaik meg ereszkedtek,
Harangoztak a szép ruhák,
Alulról a szelek fújták.

Járják a nők a «kurinkát»,
Az emberek mosolyogják,
Pengjenek a hárfahúrok,
Íme, a manysi asszonyok.

Лёмвогын пора

Эт молях холыгпас.
Хотал посэ нэглис.
Лёмвояквет квалапасыт,
Аквтоп анум ургаласыт.

Тан палтаныл ликмим,
Хайтантэгум йиквим.
Сэkv тур витквел ловтхатэгум,
Ос тананылныл ратхатэгум.

Эрганыл хунтлэгум,
Ты мус номсахтэгум:
Хомус пурхатнэ мань уйквел,
Тэлы тамле суин суйкве?

Манрыг келп аегыт?
Хотыл нёрамлэгыт?
Манрыг хотпа магс паль ворыт,
Лёмвогыт туп сака ёрыт?

Маныр варапангкве?
Тэрпил сартхатангкве?
Торсалюм ам пинумталсум,
Посым йивын ялапалсум.

Посым пут варегум.
Ты хал мось сярgegум...
Я-та, хотал нонгх ты лапыс
Номтум вор нупыл та патыс.

A szúnyogok ideje

Elszelelt az éjszaka.
Látszik a hajnal pírja.
Felkeltek a szúnyogok is,
Foglyaikat nem engedik.

Szúnyoghad támadt rám,
Futkosok táncolván.
Hűs tóvízben megmosakszom,
Magam miattuk csapkodom.

Zümmögésük hallgatom,
És ekképp gondolkodom:
Ilyen csöppnyi csípős állat
Ilyen nagy zajt hogyan csaphat?

Vért ugyan mért isznak?
Vajh honnan támadnak?
Miért ily erős rovarok
A vadonban a szúnyogok?

Hogyan védekezzek?
Kenőccsel kenekedjek?
Kendőt kötöttem fejemre,
Fáért mentem az erdőbe.

Füstölőt készítek,
Könnyezve könnyezek...
A napocska felkelt immár,
Az eszem az erdön jár már.

Ворын хайтгалэгум,
Суй пил ватлыгтэгум
Вармалянум варапегум,
Лёмвойт ур ат номсахтэгум.

Пайпум алмаяслум,
Совтум таятаслум,
Хальйив луптат хосгантэгум,
Сягтым ворын ам ёмегум.

Az erdőbe futok,
Áfonyát kapkodok
Míg serényen szorgoskodok
Szúnyogokra nem gondolok.

Puttyom fölvettem,
Kosaram töltöttem,
Nyírfalevéllal legyezek,
A zöldbe örvendő megyek.

Хотмус олантэв

Пес махманув савсыр тарвит васинталсыт,
Ман ань тан олум сир ты олантэв,
Тан тоныт ворт савсыр уй-хул алысьлалсыт,
Ман моссертын тэтал ты рагатэв.

Ты кос лапкат савсыр тэнут тыналаве,
Ос нянь ёвтнэ олын ат оньсилэв.
Хомус олунгкве – хотьютын хултылаве,
Манрыг наскасыг самвит сосантэв?

Манрыг олупсав емтыс тох тарвитыныг,
Маныр карек эрынг ман варапалсув?
Эрынг ань нёланув нох хартсув ёрынгыг,
Эрынг ань матыр ровтал ман новхатсув?

Торум пойксянгкве ты кос ат пойтыгглалэв,
Пунгкв пиным ёлальнув ты кос хутсэв,
Хотал ёхнэ нупыл ты кос ёнгхамлалэв,
Сорни Посынг латнганув кос восгев.

Ятил Войкан, тысир оlnэ тем вос олэв,
Номтанув нанг та ротмалтыянын,
Ань сытынгысь олэгыт туп сякыр халэвт,
Тананыл торген та лахъялтыянын.

Valahogy éldegélünk

Őseink sok nehézséget megismertek,
Egyelőre élünk, mint ők egykoron,
Vadakra vadászva járták az erdőket,
Hamarosan ínség kopog ajtónkon.

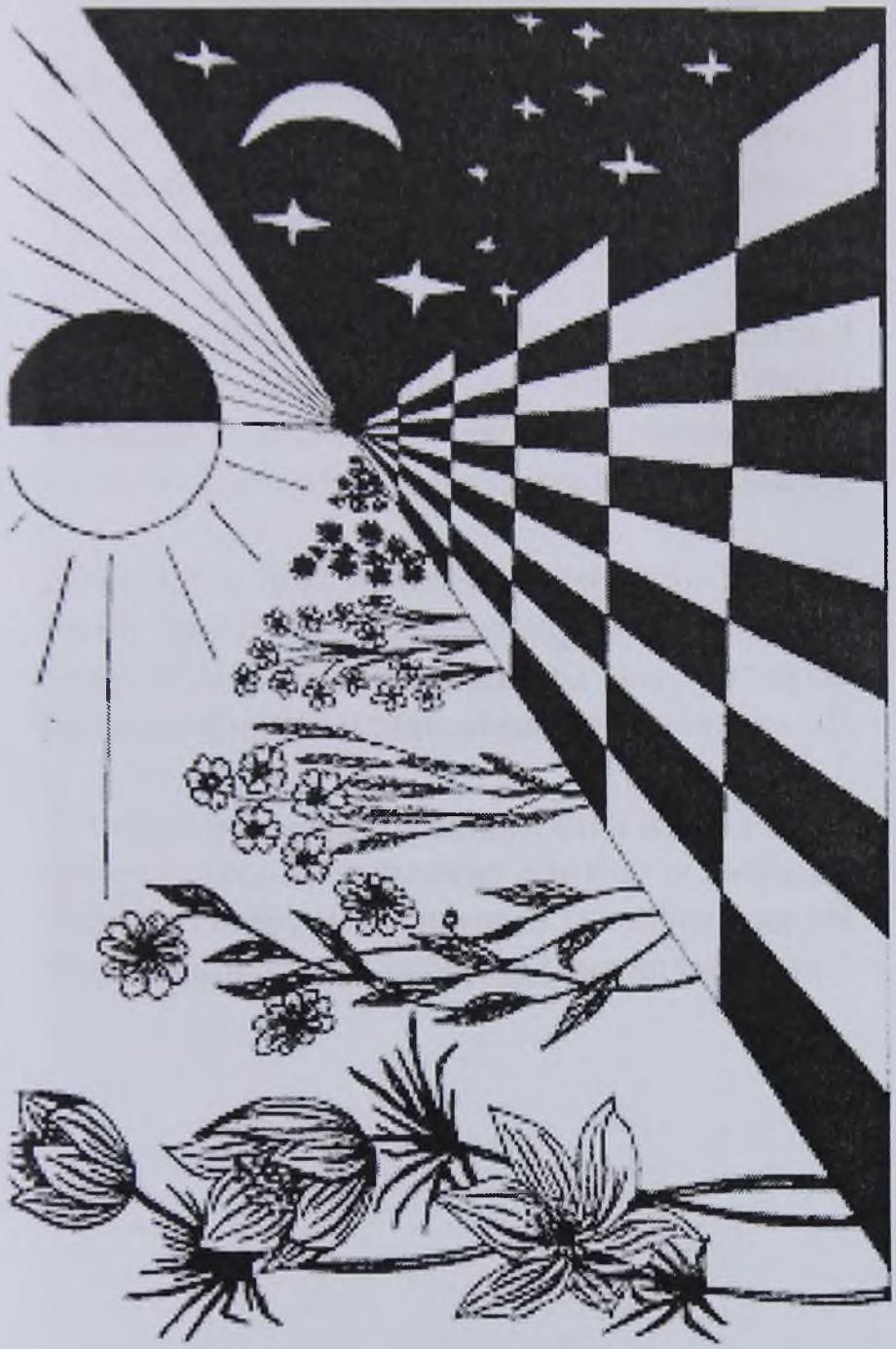
Sokféle élelmet árulnak a boltba',
De nekünk nincs kenyérre való pénzünk,
Hogyan éljünk meg – nincs, ki utat mutatna,
Hasztalanul miért folytatjuk könnyünk?

Az életünk miért lett ennyire nehéz,
Vajon miféle bünt követhettünk el?
Talán fennhordtuk az orrunkat büszkén,
Magunkat vajh mibe ártottuk bele?

Habár Torumhoz még most is imádkozunk,
Őelőtte még mélyebbre hajlongunk,
Habár fejünkkel a Nap felé fordulunk,
Aranyos-Fényes szavakat suttogunk.

Drága Fehér Ég Atyánk, hadd éljünk ígyen,
Nyugtass meg bennünket, tőled ezt kérem.
Jól most csak a mohó sirályoknak megyen,
Őket bizony nagyon megnevetteted.

Посынг хотал

Иснас коньпалт инг турман эт,
Сымум тангхи олунгкв хоталэт.
Сымтепт манрыг олы татыл ма,
Регын сымумт манрыг асирма?

Кастал олунгкв сака тарвитынг,
Поступтаве лёнгхум, хотыютын?
Хотыют эрнг ань катэ хартытэ,
Турман этыт аnum ванттытэ?

Посынг хотал воснув молямлы,
Товлынг уйил тыгнув тыламлы.
Олунгкве тангхегум посынг мат,
Лылаянгкв тангхегум макем ат.

Хотал овыл катэ волькматас,
Сымум сягтынысь раталтас.
Иснас коньпалт сорнинг пос,
Урнэ хоталаквем ёхтыс ос.

Fényes nap

Odakünn sötét az éjszaka,
Szívem élni nappal akarna.
Szívecském belül miért rideg,
Meleg szívemben mért van hideg?

Komorán élni nehéz nagyon,
Ki világít nekem utamon?
Kezemet vajon ki fogja meg,
Éjsötétben engem ki vezet?

Siess, siess, fuss, fuss, fényes nap,
Szállj, repülj mihozzánk szárnyas vad.
Fényes földön akarok élni,
Földem illatát akarom szívni.

Becsúszott az első napsugár,
Szívem örvendezve dobog már.
Odakünn aranyos fény árad,
Napocskám tovább már nem várat.

Юнтуп выгум – сэтапыл пуптылум,
Тыстантым сымум лап-юнтыгпилум.
Нангын наскассыг ул вос уриглум,
Моляхнув нангын вос ёрувлылум.
Кит мат сав тал мен олсумен,
Ты хосыт маныр хонтсумен?
Манрыг аквьёт ат вермимен,
Киттыг олунгкв ат хасымен?

Юнтуп выгум – сэтапыл пуптылум,
Иснас тор палын тув тусьтыгпилум.
Нанг талын олунгкв ат касасегум,
Товлыл те мивем – ам тыламлэгум.
Товлы, кит мат ты олсумен,
Ёмас варен, хонтхатымен!
Сэтап тар лёнгхын юв ёнгхтэн,
Ятилкве, ам палтум ёхтэн!

Fogom a tűm, cérnát fűzök bele,
Szomorú szívem bevarrom vele.
Hogy ne várjalak hasztalan téged
Hogy elfelejtselek gyorsan téged.
Két földön éltünk mi sokat,
Mire vittük az évek alatt?
Együtt élni mért nem bírunk,
Ketten élni mért nem tudunk?

Fogom a tűm, cérnát fűzök bele,
Beleszúrom az ablakfüggönybe.
Nélküled élni nem nyugszom bele,
Szárnyam ha nőtt – elrepülök vele.
Elég volt két földön élnünk,
Gyere, szépítsd meg életünk!
Cérnaszál, fordulj csak vissza,
Kedvesem, jöjj, hozzám haza!

Таквсы

Хальйив товыт хоям вотквен
Ласял нётнэг хосьяславет,
Эрыг хольт тан нювитавет.

Тувыл хальйив сорни луптат
Вотквен эл та алмаявет,
Ма янытыл тарталавет.

Хальйив суйтал вотын восги:
«Луптатенум хультуптэлын,
Аквторыг ул тарталэлын.

Нётнэ луптан сорнинг посум,
Мирын вос мось сунсыглаве
Элыл тав вос касалаве.

Наскасыг хунь нётылтасум,
Таквсы хотал молямтасум,
Ам ты порат ёхты касум.

Тахмаегум – ёнгхамлэгум,
Руталиг мось люлянтэгум,
Луптатенум сусылтэгум.

Вот, нанг ётын мулумлангкв,
Анумн саканув кос ёмас,
Луптатенум тал ос хомус?»

Ősszel

Nyírágakat szellő simogatja
Lassan szépre simítgatja,
Énekével ringatgatja.

Majd az arany-leveleket
A szélúrfi leszaggatja,
Föld hosszában szerteszórja.

A nyírfa susog a szélnek:
«Hagyd meg levelecskéimet,
Ne tépd le egyszerre mindet.

Arany-levelű fényemet,
Az emberek hadd nézdeljék,
Messziről észre hadd vegyék.

Nem hiába ékesedtem,
Őszi napot siettettem,
Mert ekkor jön el örömöm.

Kedvem kerekedik – forgok,
Aztán békén álldogálok,
Levélkéimet csodálom.

Szerelmetes szellő úrfi,
Bár jó veled hancúrozni,
Csupaszon mit tudnék tenni?”

Ятил юрттем

Сэмыл соссыг самтегума,
Нанг нупылн туп сунсыквег,
Апрынг-каркам каттегума,
Нангын хот ат таратэг.

Ятил, ятил, ятил юрттем,
Анум салитым оньселн,
Тыи нётнэ эрыг суйтем,
Аквписыг хунтлылэлн.

Касынг оlnэ посынг хотал,
Сюниныг вос олылмен,
Матыр оlnэ савсыр топал,
Ул вос мен ат ваилмен.

Сэмыл суртгын самтегына,
Ам нупылм вос сунсыквег,
Апрынг-каркам каттегына,
Торгеннув вос сынытэг.

Ятил, ятил, ятил юрттем,
Нангын сака эруптылм,
Каркам, номтынг, тынынг юрттем,
Нётнэ эргыл эргылылм.

Хотпа нупыл ёмас суснэ,
Юрткве оньсиглалэгум,
Анум эруптан ос урнэ,
Юрткве хонтыглалмум.

Kedves kis társam

Fekete ribiszke szemem
Egyre csak téged nézeget,
Ügyes-szorgos két kezem
Téged bizony el nem ereszt.

Kedves, kedves, jó párocskám,
Vigyázzál te mindig énrám,
Csak hallgassad folyton-folyvást
Szép dalocskám dallamkáját.

Örök életű fényes nap,
Kérlek, hadd legyünk boldogok,
Kerüljenek el minden nap.
Mindenféle gonosz dolgok.

Ragyogó fekete szemed
Engemet folyvást hadd nézzen,
Ügyes-szorgos két kezed
Engemet erősen öleljen.

Kedves, kedves, jó párocskám,
Téged oly nagyon szeretlek,
Szorgos, okos, jó párocskám,
Szép énekkel köszöntelek.

Másokra jó szemmel néző
Társacskám van biz énnekem,
Csak engem váró-szerető
Társacskára ráleltem.

Товлынг уйкве посынг самквел
Ам нумыл ма нупыл сунсэгум.
Русь мутранг товлынг хапквел
Яныг хон усн ам тыламлэгум.

Йивтар хольтпа савсыр яквет
Холтал витквеныл овтантэгыт.
Янгкв ольпына терын хапквет
Тыг-тув пелпысь яласэгыт.

Сотыра саввит савсыр усквет
Хуньт тай нётнэг унтталымат.
Пакпал хурип савсыр колквет,
Масьтыр хотпатн тусьталымат.

Ма яныт ёхнэ хоса лёнгхквет
Сэтап таре хольт тарталымат,
Ма яныт оlnэ нётнэ ворквет,
Тучан хорам хольт янмалтымат.

Товлынг уйкве посынг самквел
Ам ма-вит нумыл сунсыгластем.
Русь мутранг товлынг хапквел
Тагт аги, тай матъёмас, яласастем.

Madárka két fényes szemével
Felülről nézek lefelé én.
Orosz-mód okos repülővel
Fejedelmi városba repülvén.

Szertegyökerező patakok
Végtelen vizei áradnak.
Vasból való fehér csónakok
Emerre-amarra siklanak.

Sok-sok várost felépítettek
Sok-sok várost megszépítettek.
Fél toboz formájú sok házat
Építettek hányat és hányat.

Hosszú utak futnak a földön
Cérnaszál módon tekeregnek,
Hímes erdők nőnek a földön,
Varrósdoboz-dízként díszelnek.

Madárka két fényes szemével
Földet-vizet felülről néztem.
Orosz-mód okos repülővel
Én, szoszvai lány, jól repültem.

Лямйив сяхылн люлимен,
Воркве суе хунтлылмен.
Хунтлэн вор сывыртан суй –
Ворт оlnэ савсыр уй.
Палит суйты нётнэ луйгэ –
Тыи эрги товлынгуйкве.
Тот та ховтыт лэнгн порги,
Сунсэн, хомус ховт тов торги.
Лямйив сяхылн люлимен,
Лям йив атыл лылытымен.

Állunk a zelnicebokornál
Hallgatjuk, az erdő hogy hangicsál.
Hallgassátok az erdősusogást,
A benne élő sok állat hangját –
Csicsergi nekünk egy kismadár.
Hallom a fülemben trilláját.
Ott a fenyőn egy mókus ugrál,
Nézd, reszket az ág, amint bugrál.
Állunk a zelnicebokornál,
Mohón szívjuk annak illatát.

Уринэква, сэмыл товлынг,
Хоты ялапасын овлын?
Карыс йив товн унтыгпамын,
Тортал ронгхунгкв тахмаямын.
Яныг турыл ронтхувласын,
Тупкам сымтем сягтылтасын?
Ваим, сав мат яласэгын,
Матыр ати касалэгын.
Хот эрнг койп нанг хунтамлалсын,
Няйт хум хот эрнг касалалсын?
Маныр ур тав кайе каис,
Эрнг ань нангын матыр лягыс?
Таве хонтыглангкв тангхегум,
Сав тал ты кос урхатэгум.
Хоттай паль ворыт тав олы,
Ульпа сяхлыт унлы колэ.
Уринэква, сусылтэлын,
Лёнгхъяс анумн хултыглэлын.
Ратнэ койп ам хунтлантэгум
Няйт хум кае торгамтэгум...
Уринэква – сэмыл уйкве,
Манрыг холапас нанг суйквен?
Нангын хот ам рохтуптаслум,
Няйт хум урыл китагпаслум?

Fekete szárnyú Varjú-asszony,
Hol jártál előbb, madár-asszony?
Magas fa ágára kutyorodtál,
Kényedre-kedvedre kiabáltál.
Teli torokból rikoltoztál,
Hogy gyöngé szívem fölvidítsd tán?
Tudom én, sok földet bejártál,
Sejtem én, mennyi mindent láttál.
Tán dobszót hallottál valahol,
Talán sámánt láttál valahol?
Ki kiáltozva kiáltozott,
Neked talán valamit mondott?
Meg akarom őt már találni,
Elég volt rá sok évet várni.
Sűrű vadonban él valahol,
Háza tán egy cirbolyabokor.
Varjú-asszony, kérlek, mutasd meg,
Hagyj nekem valamilyen jelet.
A doboló dobot hallgatom
A sámánkiáltást felfogom...
Fekete madár Varjú-asszony,
Hangodat miért nem hallom?
Téged elijesztettelek,
Sámánról hogy kérdeztelek?

Szavak

<i>аги</i>	lány
<i>аги-ныг</i>	gyerek („lány-fiú”)
<i>агм</i>	betegség
<i>аи</i>	iszik
<i>акв</i>	asszony, néni
<i>акв</i>	egy
<i>акваг</i>	egyre, mindig
<i>аквнакт</i>	egyszer
<i>аквтисыг</i>	mindig
<i>аквсѐс</i>	egyszer
<i>аквтон</i>	ugyanúgy, mintha, egyszer csak
<i>аквторыг</i>	egyszerre, rögtön
<i>аквтох</i>	szintén, ugyanúgy
<i>аквьѐт</i>	együtt
<i>алам</i>	ím
<i>алгаль</i>	fölfelé a folyón
<i>алмаи</i>	emel
<i>алымы</i>	sikerül
<i>алысьлы, алысьлалы</i>	vadászik
<i>ам</i>	én
<i>амп</i>	kutya
<i>амти</i>	én magam, saját
<i>ангваты</i>	ránéz, rátekint
<i>анилап</i>	ölelés
<i>анум</i>	engem
<i>ань</i>	most, ím, hát
<i>апрынг</i>	ügyes, gyors
<i>апыг</i>	unokaöcs, unokahúg
<i>арась</i>	tűzhely
<i>Арина</i>	(női név)
<i>арыг</i>	felesleg(es), többlet, sok
<i>асирма</i>	hideg, fagy
<i>астлы</i>	befejez, elkészít
<i>ась</i>	apa

<i>ат</i>	illat
<i>ат, ати</i>	nem
<i>атим</i>	nincs
<i>атумты</i>	szagol, szagot érez
<i>атхаты</i>	gyülekezik
<i>атя</i>	apa
<i>вагтал</i>	erőtlen, gyenge
<i>вагтал паты</i>	elfárad
<i>ваи, ваг</i>	tud, lát
<i>вайхатахты</i>	ismerkedik
<i>вантты</i>	vezet
<i>вари, варыглы,</i>	tesz, csinál, megcsinál, készít
<i>варыглалы, варати,</i>	
<i>варапалы</i>	
<i>вармалъ</i>	dolog
<i>вас</i>	kacsa
<i>васинты</i>	lát, (meg)ismer
<i>васынг</i>	kacsás
<i>вата</i>	part
<i>ватихалт</i>	gyakran
<i>ваты, ватлыгты</i>	(bogyót) szed
<i>вериты</i>	kibír
<i>верми</i>	bír
<i>вильт</i>	arc
<i>вит</i>	víz
<i>витсам</i>	vízcsepp
<i>витынг</i>	vizes
<i>вови</i>	hív
<i>вой</i>	vaj
<i>войкан</i>	fehér, fényes
<i>воль</i>	folyószakasz
<i>волькматы</i>	csúszik
<i>вор</i>	erdő
<i>воротэги</i>	igyekszik, törekszik
<i>вос</i>	hadd
<i>восги</i>	susog, suttog

<i>вот</i>	szél
<i>вот ныг</i>	vihar, forgószél („szél-fi”)
<i>вотанлалы</i>	fújdogál
<i>вотас</i>	zivatar
<i>вотгалы</i>	simogat
<i>воты, вотасты</i>	fúj (a szél), befúj (hóval)
<i>выг</i>	vesz, visz, fog, hoz
<i>ёвты</i>	vesz
<i>ёла</i>	le, el
<i>ёлальнув</i>	lentebb, mélyebbre
<i>ёлыл</i>	alulról
<i>ёмас</i>	jó, jól
<i>ёмасы</i>	sétál, járkál
<i>емты, емтапи</i>	válik, változik vmivé, lesz
<i>ёми, ёмыгты,</i>	jár, járkál
<i>ёмыгталы</i>	
<i>ёнги</i>	játszik
<i>ёнгхи, ёнгхамлы</i>	fordul, forog
<i>ёр</i>	erő, erős
<i>ёрувлы</i>	felejt, elfelejt
<i>ёрынг</i>	büszke
<i>ёрынг</i>	erős
<i>ёт</i>	-val/-vel
<i>ёхты, ёхталы</i>	megérkezik, jön, jut, bekövetkezik
<i>инг</i>	még
<i>иснас</i>	ablak
<i>иснас тор</i>	függöny („ablak-kendő”)
<i>йив</i>	fa
<i>йивтар</i>	(fa)gyökér
<i>йикви</i>	táncol
<i>йис</i>	kor, régi, ősi

<i>каи</i>	kiabál
<i>кай</i>	kiáltás
<i>каминьт</i>	puha
<i>кан</i>	tér, terület
<i>кантмаялы</i>	megharagszik
<i>капай</i>	nagy, hatalmas
<i>карек</i>	bűn
<i>каркам</i>	szorgos
<i>карыс</i>	magas
<i>кас</i>	kedv, öröm
<i>касалы, касалалы</i>	észrevesz, megpillant
<i>касаси</i>	beleegyezik
<i>кастал</i>	kedvetlen, szomorú
<i>касынз</i>	minden
<i>кат</i>	kéz
<i>катпатта</i>	tenyér
<i>квалати</i>	fölkel
<i>-кве, -ке</i>	-ka/-ke (kicsinyítő képző)
<i>келп</i>	vér
<i>кит</i>	két, kettő
<i>китагни</i>	kérdezget
<i>киттыг</i>	ketten, ketté
<i>койп</i>	varázsdob
<i>кол</i>	ház
<i>кон</i>	kint
<i>коныпал</i>	(vmin) kívül
<i>кос</i>	hadd, bár
<i>Кульпас</i>	(egy falu neve)
<i>кур</i>	kályha, kemence
<i>курги</i>	ropog, zörög
<i>куринька</i>	kurinka (egy tánc neve)
<i>лави, лавыглы</i>	mond
<i>лагыл</i>	láb
<i>лай</i>	ím, mondom (töltelékszóként)
<i>лайхатахты</i>	rátámad, ráveti magát
	valakire/valamire

лакква	szét (igekötő)
лакква-урты	szétoszt
лап	be-, el-, le- (igekötő)
лапи	emelkedik
лапка	bolt
ласял, ласьялакв, ласьмарт	lassan, lassacskán, halkan
латнг, латынг	szó, beszéd, nyelv
лахъялты	megnevezett
лёмвой, лёмвог	szúnyog
лёнгх	út, ösvény, nyom
лэхъяс	ösvény
ликми	kerül, jut
ловтхаты	megmosakodik
ломт	darab
лонгхаль	lefelé a folyón
лонгханьсяп	csengő
лув	ló
луи	északi
луйг	csicssergés
луйги	énekel, csicssereg
лунт	vadlúd, lúd
лунта	falevél
лурги	cseng
лылаи, лылты, лылыты	levegőt vesz, lélegzik
лылы	lélek, élet, lélegzet
лэнгн	mókus
лэпта	takaró
люли	áll (ige)
люлинг	magas
люль	rossz
люлюмты	odaáll, nekiáll
люлянты	álldogál
люньс эрыг	sírató dal
люньси	sír
ляги, лягалы, ляганты	mond, szól
лямйив	zelnice

<i>ляпат</i>	közel
<i>лятги</i>	pattog
<i>ма</i>	föld
<i>ма-вит</i>	világ („föld-víz”)
<i>магыс</i>	-ért, számára
<i>малтым, малтын</i>	meleg
<i>ман</i>	földes (akinek van földje)
<i>ман</i>	mi (személyes névmás)
<i>манав</i>	minket
<i>манарыг, манрыг</i>	miért?
<i>манумты</i>	szakít, tép
<i>маныр</i>	mi, ami
<i>мань</i>	kicsi
<i>маньси</i>	manysi
<i>масьтыр</i>	mester, mesteri, ügyes
<i>матум</i>	öreg
<i>матъёмас</i>	valami
<i>матыр</i>	valami
<i>махум</i>	nép
<i>машина</i>	autó
<i>мен</i>	mi (ketten)
<i>менгкв</i>	erdei manó, óriás
<i>Месыг</i>	(egy falu neve)
<i>миг</i>	ad
<i>мины, минмигты</i>	megy, megyeget
<i>мир</i>	világ; nép
<i>мисхум</i>	(jó) szellem, manó
<i>мовалалы</i>	nevet
<i>молямлы</i>	siet
<i>молямты</i>	siettet
<i>молях</i>	gyorsan
<i>моляхнув</i>	gyorsabban
<i>моссертын</i>	hamarosan
<i>мось, мосьнув</i>	kevés, egy kicsit, kissé
<i>мот, мотан</i>	más, másik
<i>мотсирл</i>	másképp

<i>мувиньт</i>	nevetés
<i>мувиньталы</i>	nevetgél
<i>муйлунты</i>	ajándékoz
<i>мулум</i>	pajkos, csintalan, vidám
<i>мулумлы</i>	csintalankodik; játszik, bolondozik
<i>мус</i>	-ig
<i>мутра</i>	bűvös erő, fortély
<i>мутранг</i>	fortélyos, bölcs, okos
<i>най</i>	úrnő, fejedelemasszony
<i>най</i>	tűz
<i>нам</i>	név
<i>намаи</i>	elnevez, hív
<i>нан</i>	ti
<i>нанг</i>	te
<i>нангти, нангки</i>	te magad
<i>наскасыг</i>	hiába
<i>нөвумты</i>	mozog, mozdul
<i>нёл</i>	orr
<i>нелм</i>	nyelv
<i>нелм-сун</i>	száj („nyelv-száj”)
<i>нёлсам</i>	orrcimpa
<i>нөрамлы</i>	nyüzsög
<i>нөтмыл</i>	segítség
<i>нөтнэ</i>	szép, csinos, tetszetős
<i>нөтылты</i>	szépül, szépít
<i>нила</i>	négy
<i>нильтан</i>	meredek vízpart
<i>новхаты</i>	megérint
<i>номи, номылматыглы</i>	emlékezik, eszébe jut, gondol
<i>номсы, номсахты</i>	gondol, gondolkodik, elmélkedik
<i>номт</i>	gondolat
<i>номтынг</i>	okos
<i>нонгх, нох</i>	fel
<i>нонгхаль</i>	fel(felé)

<i>нортумты</i>	leterít, elterít
<i>нот</i>	kor, idő(szak)
<i>нумыл</i>	felülről
<i>нупыл</i>	felé
<i>нуса</i>	szegény
<i>нэ</i>	nő
<i>нэгли</i>	megjelenik
<i>нэматыр</i>	semmi
<i>нэмхотьют</i>	senki
<i>нэмхуньт</i>	soha
<i>нэн</i>	ti ketten
<i>нювиты</i>	ringat
<i>няврам</i>	gyermek
<i>няйт хум</i>	sámán
<i>нялынг</i>	nyilas
<i>нянghi</i>	vonyít, szűkül
<i>нянь</i>	kenyér
<i>няр</i>	friss, zöld
<i>ови</i>	ömlik, folyik
<i>овлын</i>	először, kezdetben
<i>овтанты, овтанталы</i>	folydogál
<i>овумты</i>	ömlik, változik
<i>овыл</i>	első
<i>овылсёс</i>	először
<i>овылты</i>	kezd
<i>овынг</i>	sebes, ömlő
<i>ойтыглы</i>	fizet
<i>олн, олын</i>	pénz, ezüst
<i>олнкас</i>	pénztárca
<i>олнсам, олынсам</i>	pénzdarab
<i>олнэ</i>	élő, élet, levő, lét
<i>олупса</i>	élet
<i>олы</i>	él, van
<i>олыглы, олыглалы,</i>	éldegél, van, lakik
<i>олмыгты</i>	
<i>ома</i>	anya

<i>оньси</i>	birtokol
<i>оньсиглы, оньсиглалы</i>	birtokol(gat)
<i>ос</i>	és, szintén, még, is, hát
<i>оссувлы</i>	elhagy, otthagy
<i>осьхоль</i>	tréfa
<i>отыр</i>	fejedelem
<i>навыл</i>	falu
<i>пайп</i>	nyírhéj puttony
<i>накпал</i>	fél toboz („toboz-fél”)
<i>пал</i>	fél, valaminek a fele
<i>палт</i>	-hoz/-hez/-höz; -nál/-nél
<i>палты, палты(г)лы</i>	fűt, befűt
<i>палыт</i>	bizonyos időszak (alatt), hosszúság
<i>паль</i>	fül
<i>паль</i>	sűrű
<i>пармапты</i>	szór, ráz
<i>паты, патати</i>	esik, hull, kezd
<i>пахвын, пахвынг</i>	széles
<i>пелпысь</i>	gyorsan
<i>пес</i>	régi
<i>пес порат</i>	régen
<i>пил</i>	bogyó
<i>пилы</i>	fél (ige)
<i>пины, пинумты</i>	helyez, rak
<i>пити</i>	fészek
<i>пойки, пойкси</i>	imádkozik, könyörög
<i>пойлттал</i>	abbahagyhatatlan, véget nem érő
<i>пойтыглы</i>	abbahagy
<i>понсы</i>	végződik, (be)érik
<i>пора</i>	idő
<i>порги</i>	ugrik
<i>пос</i>	fény, világosság
<i>Посалтыт</i>	(egy falu neve)
<i>поступты</i>	megvilágít

<i>посым</i>	füst
<i>посынг</i>	fényes, tiszta, ragyogó
<i>потыр</i>	beszéd, történet
<i>потырты, потырталы</i>	beszél, beszélget, mesélget
<i>похат</i>	valami mellett
<i>пуви</i>	fog, megfog
<i>пум</i>	fű, széna
<i>пумасина</i>	köszönet
<i>пумкан</i>	rét, mező
<i>пумысь</i>	vidám, érdekes
<i>пунгк</i>	fej (főnév)
<i>пури, пурхаты</i>	harap, harapdál
<i>пуссын</i>	minden, mindenki
<i>пут</i>	üst
<i>путги, путганты</i>	dobog
<i>пыг</i>	fiú
<i>пыл</i>	is
<i>рагаты</i>	összerogy
<i>ракв</i>	eső
<i>раквсам</i>	esőcsepp
<i>ратхаты</i>	csapkod
<i>раты, раталты</i>	ver, dobol
<i>регылты, регылтталы</i>	melegít
<i>регын</i>	meleg
<i>рети</i>	vet
<i>рови</i>	lehet, szabad
<i>ровтал</i>	érinthetetlen
<i>Роман Татьяна</i>	(személynév)
<i>ронгхи, ронгхувлы</i>	kiált, kiáltoz
<i>ротмалты</i>	nyugtat
<i>рохтунты</i>	megijeszt
<i>рохты</i>	megijed
<i>рупата</i>	munka
<i>рупити, рупиталы</i>	dolgozik
<i>русинг</i>	rojtos
<i>русь</i>	orosz

<i>рут</i>	rokon
<i>руталъ</i>	szomorú, bús, levert
<i>сав</i>	sok
<i>савалы</i>	kínlódik
<i>савалын</i>	árva
<i>саваты</i>	kínoz
<i>саввит</i>	sokaság, mennyiség
<i>савмалталы</i>	megnövel, gyarapít, sokszoroz
<i>савмалты</i>	nő, növekszik, gyarapodik
<i>савсѣс</i>	sokszor
<i>савынг кан</i>	sírhely, temető
<i>савсыр</i>	sokféle
<i>саг</i>	hajfonat, copf
<i>саги</i>	fon
<i>сай</i>	árnyék, védett hely
<i>сака</i>	nagyon
<i>саканув</i>	nagyon, jobban
<i>салиг</i>	szomorúan
<i>салиты</i>	sajnál, óv
<i>сам</i>	szem
<i>самвит</i>	könny
<i>сангквалты</i>	hárfázik
<i>сангквълтап</i>	szankveltap (vogul hárfa)
<i>санс</i>	térd
<i>сар</i>	csak
<i>сартхаты</i>	bekeni magát
<i>сартын</i>	először
<i>састум</i>	sima, sík
<i>сат</i>	hét; száz
<i>сатани</i>	sötétedik, alkonyodik
<i>сѣлынг</i>	gazdag
<i>Семан Силька</i>	(személynév)
<i>сѣпиты, сѣпиталы</i>	elkészít, készít
<i>сир</i>	szer, fajta, szokás, mód
<i>сирыл</i>	módján, módon
<i>систамты, сыстамты</i>	tisztít

<i>совт</i>	kosár
<i>солвал</i>	só
<i>сопаслы</i>	tartalékol
<i>сорни</i>	arany
<i>сорнинг</i>	aranyos
<i>сорняты</i>	megremeg, megrázkódik
<i>сосанты, сосантэги</i>	öntöz
<i>соссы</i>	önt, áraszt
<i>сосхаты</i>	ömlik
<i>сосыг</i>	ribiszke
<i>сот</i>	boldogság, szerencse
<i>сотынысь</i>	szerencsésen
<i>сотыр</i>	ezer
<i>сохтыл</i>	egyenesen
<i>союм</i>	patak
<i>суин</i>	hangos, zajos
<i>суинысь</i>	hangosan
<i>суй</i>	hang, zaj
<i>суй пил</i>	áfonya
<i>суйтал</i>	zajtalan, csendes, hallgatag
<i>суйты, суйтанты</i>	hangzik, hallatszik
<i>сультги</i>	hull
<i>сумылы, сумыглы</i>	felhangzik, hallatszik
<i>сунсы, сунсыглы, сунсыглалы</i>	néz, nézeget, megvizsgál
<i>суп</i>	ruha, ing
<i>суп</i>	száj
<i>суртги</i>	ragyog, csillog
<i>сусылты</i>	megmutat
<i>сывырты</i>	susog
<i>сым</i>	szív
<i>сымынгысь</i>	buzgón, szívesen
<i>сыныты</i>	megölel, ölel
<i>сыс</i>	míg, mialatt, -ig
<i>сыстам</i>	tiszta
<i>сыстамты</i>	tisztít
<i>сытынг</i>	íves, hajlatos

<i>сытынгысь</i>	gazdagon, bőségesen
<i>сэгумталы</i>	letöröl
<i>сэкв</i>	hűvös, friss
<i>сэмыл</i>	fekete
<i>сэръёр</i>	dicső, derék
<i>сэтан</i>	cérna
<i>сэтан тар</i>	cérnaszál
<i>сюн</i>	gazdagság, öröm
<i>сюнинг</i>	gazdag, bőséges, boldog
<i>сявгылты</i>	csepereg, csörgedezik
<i>сягт</i>	öröm
<i>сягты</i>	örül
<i>сягтылты</i>	felderít
<i>сягтым</i>	örömmel, örvendve
<i>сягтынысь</i>	örömmel, örvendve
<i>сякыр</i>	mohó
<i>сялтыглалы</i>	bemegy, belép
<i>сянь</i>	anya
<i>сянь-ась</i>	szülők („anya-apa”)
<i>сяр</i>	nagyon, egészen
<i>сярги</i>	sirat
<i>сяхыл</i>	zivatar; bokor
<i>та</i>	ím, az
<i>тав</i>	ő
<i>таглынг</i>	teli, teljes
<i>Тагт</i>	Szoszva
<i>тай, таи</i>	az
<i>таквсы</i>	ősz, őszi, ősszel
<i>тал</i>	tél; év
<i>тал, -тал</i>	-t(a)lan/-t(e)len, nélkül
<i>талы</i>	hajóra, csónakba száll
<i>тамле</i>	ilyen
<i>тан</i>	ők
<i>тан</i>	húr
<i>тангхи</i>	akar, kíván
<i>тара</i>	át, keresztül

<i>тарамлы</i>	szétszéled, ereszkedik
<i>тараты</i>	enged, elenged
<i>тарвит</i>	nehézség
<i>тарвитынг</i>	nehéz
<i>тарталы</i>	ereszt
<i>тарынг</i>	fenyős, fenyves
<i>татыл</i>	üres, puszta
<i>тах</i>	aztán, később
<i>тахмаи</i>	akar, kedve kerekedik
<i>таяни</i>	lenyel, megeszik
<i>таяты</i>	megett
<i>те</i>	ha
<i>-те</i>	-ka/-ke (kicsinyítő képző)
<i>тем</i>	mód(on), mintegy
<i>терын, терынг</i>	vas(as), vasból való
<i>тинсы</i>	keres
<i>тисзи</i>	süvít
<i>тит</i>	kettő, két
<i>тов</i>	ág, gally
<i>това</i>	némely, egyes
<i>тованакт</i>	néha
<i>товлы</i>	elég
<i>товлынг</i>	szárnyas
<i>товлынг уй(кве)</i>	madár („szárnyas állatka”)
<i>товлынг хап</i>	repülő („szárnyas csónak”)
<i>товыл</i>	szárny
<i>товылхати</i>	elég
<i>товынг</i>	íjas, ágas
<i>толы</i>	olvad
<i>толях</i>	forrásvidék
<i>тонт, тоныт</i>	akkor, azután
<i>топал</i>	rossz
<i>тор</i>	kendő
<i>торгамталы</i>	megért
<i>торген</i>	helyesen, alaposan, derekasan
<i>торгеннув</i>	alaposabb(an), helyesebb(en), erősebb(en)

<i>торсаль</i>	kendő
<i>тортал</i>	ügyesen, teljesen
<i>Торум</i>	Isten
<i>тоты, тотыгни</i>	visz, hordoz
<i>тох, тохи</i>	így, úgy
<i>тув</i>	oda
<i>тувыл</i>	azután; onnan
<i>туи</i>	nyár
<i>туйт</i>	hó
<i>туйтсам</i>	hópehely
<i>туйтыгни</i>	elrejt, befed
<i>тул</i>	felhő
<i>туля</i>	gyűszű, gyűrű
<i>туп, тупкам</i>	csak
<i>тур</i>	torok
<i>тур</i>	tó
<i>турман</i>	sötét
<i>турсуй</i>	hang
<i>тусьты, тусьталы,</i>	felállít, épít, tesz
<i>тусьтыгни,</i>	
<i>тусьтыгналы</i>	
<i>тучан</i>	varrózacskó
<i>туя</i>	tavas, tavaszi
<i>ты</i>	az, ez, ím
<i>ты кос</i>	bár, hiába
<i>ты порат</i>	akkor
<i>ты хал</i>	közben
<i>ты хотал, тыхотал</i>	ma
<i>тыг, тыгле</i>	ide
<i>тыгнув</i>	idébb
<i>тыг-тув, тыгле-тувле</i>	ide-oda
<i>тыгыл</i>	innen
<i>тыи</i>	ez
<i>тыламлы</i>	repül
<i>тыналахты</i>	kereskedik
<i>тыналы</i>	árul
<i>тынынг</i>	drága

<i>тыпылты</i>	pazarol, elveszít
<i>тысир</i>	így
<i>тыст</i>	bú, bánat
<i>тысты</i>	bánkódik
<i>тыт</i>	itt
<i>тэлы</i>	tél
<i>тэлы, тэлыглы</i>	keletkezik, terem
<i>тэнут</i>	étel
<i>тэп</i>	étel, táplálék
<i>тэпъялы</i>	megesz
<i>тэпынг</i>	eleséges, táplálékos
<i>тэрпи</i>	kenőcs
<i>тэтал</i>	éhes
<i>тюпынг</i>	édes, kedves

<i>уй</i>	állat
<i>уй-хул</i>	állat („vad-hal”)
<i>ул</i>	ne
<i>улмын</i>	álmodozó
<i>улпыл</i>	biztosan
<i>улум</i>	álom
<i>улылы</i>	ápol, óv
<i>улым</i>	magasztalt, dicsért
<i>ульпа</i>	cirbolyafenyő
<i>унлы, унлахолы</i>	ül, üldögél
<i>унлыглалы</i>	
<i>унтапы</i>	leül, letelepszik
<i>унтталы</i>	tesz, rak, ételáldozatot rak
<i>унтты, унттыпалы</i>	helyez, rak, épít
<i>унтыгны</i>	beül, leül
<i>ур</i>	hegy
<i>ур, урыл</i>	-ként, módon; -ról/-ről
<i>уральталы</i>	őriz
<i>ургалы, ургалалы</i>	vigyáz, óv, őriz
<i>ури, уриглы</i>	vár
<i>уринэква</i>	varjú
<i>урты, уртыглалы</i>	eloszt, szétoszt

<i>урынг</i>	hegyi, hegyes
<i>ус</i>	város
<i>усхулы</i>	utca
<i>хайтталы</i>	elfut
<i>хайты</i>	fut
<i>халт</i>	között
<i>хальйив</i>	nyírfa
<i>халэв</i>	sirály
<i>хангхи</i>	felemelkedik, felmászik
<i>ханисьты, ханисьталы</i>	tanít
<i>ханьси</i>	ismer, megismer, felismer
<i>хан</i>	csónak
<i>харты</i>	húz, von
<i>харыгты</i>	kiolt
<i>хасы</i>	tud, bír, képes
<i>хасыглалы</i>	ismer, tud
<i>хасьтал</i>	ismeretlen
<i>ховт</i>	lucfenyő
<i>хои</i>	talál, elér
<i>хойхаты</i>	megéri, érdemes, alkalmas
<i>холани, холыгни</i>	elfogy, megszűnik, elmúlik
<i>холтал</i>	kifogyhatatlan, végeérhetetlen, végtelen
<i>холтунты</i>	elpusztít, elhasznál
<i>холы</i>	elmúlik, meghal
<i>хольт, хольтна</i>	-ként, -képpen, módjára
<i>хомус</i>	hogyan
<i>хон</i>	fejedelem, fejedelmi
<i>хонтхаты</i>	találkozik
<i>хонты</i>	talál, megtalál
<i>хонтыглы, хонтыглалы,</i>	megtalál
<i>хонтыгни</i>	
<i>хорам</i>	dísz, díszítés
<i>хорамты, хорамталы</i>	felékesít, feldíszít
<i>хорамынг</i>	ékes, díszes
<i>хорги</i>	sűg

<i>хоса</i>	hosszú, messzi
<i>хосанув</i>	tovább, hosszabban
<i>хосганты</i>	csapkod
<i>хосувлы</i>	csapdos
<i>хосъяслы</i>	mozgat
<i>хосыт</i>	hosszában, mentén, során
<i>хот</i>	igekötő (ált.: meg-)
<i>хот</i>	hat (számnév)
<i>хот</i>	hol, ahol, valahol
<i>хотал</i>	nap
<i>хотмус</i>	valahogyan
<i>хотпа</i>	ember, valaki
<i>хотталь</i>	hová, valahová
<i>хоты</i>	aki, ami
<i>хотыл, хоттыл</i>	honnan, valahonnan
<i>хотьют, хотит</i>	ki, aki
<i>хуц</i>	fekszik
<i>хул</i>	hal
<i>хултыглы</i>	mutat, megmutat, megsúg
<i>хулы</i>	hál
<i>хулынг</i>	halas
<i>хультунты</i>	hagy, elhagy
<i>хульты</i>	marad
<i>хунтамлы</i>	meghall, (meg)hallgat
<i>хунтлы, хунтлылы,</i> <i>хунтланты</i>	hallgat
<i>хунтлыглалы,</i> <i>хунтылалы</i>	figyel, hallgat
<i>хунь</i>	mikor, valamikor; hát, vajon,
<i>хуньт</i>	hogy(ne)
<i>хурип</i>	valahogy, valamikor
<i>хурум</i>	formájú
<i>хутсы</i>	három
	hajlik, hajlong
<i>эл, элы</i>	el, előre, tovább
<i>элаль</i>	előre, tovább

элыл	messziről
элы-палт	előtt
эргалты	elénekel
эрги	énekel
эргиглалы, эргыглалы	énekelget
эргын	éneklés
эрне	fontos, kellő
эрунты	szeret
эрыг	ének
эрынг, эрнг	lehet; valószínűleg
эссамты	szégyenkezik
эт	éj, éjjel
этипалаг	este
юв	vissza, haza
ювле лави	ellentmond, veszekszik
юи-палт	után
юнтуп	tű
юнтыгны	varr
юрт	barát
я	folyó
Ягрим	Igrim (folyó- és falunév)
ялапи, ялапалы	elmegy
яласы, яласалы	sétál, járkál
ялтунты	feléleszt
ялыглы	letapos
янгк	jég
янгкв ольпына	fehér (színű)
янгксам	jégcsepp
янмалты, янмалталы	nevel, nevelget
яныг	nagy
яныгми	nő, felnőtt
яныт	méret, nagyság; nagyságú, szélességű
янытлы	dicsér, magasztal, tisztel
янытыл	nagyságában, hosszában

ⁱ Svetlana Gyiniszlamova elmondása szerint négy évvel édesanyja halála után egyszer rá gondolva fáradtan ballagott hazafelé, amikor váratlanul meghallotta a hangját: jajongva énekelt. A költő úgy gondolja, hogy négy év elteltével, mielőtt Abban a Világban nyugalmat talált volna a lelke, ki kellett sírnia magát, hogy fájdalom és sértődöttség nélkül mehessen el Oda. Ez pontosan négy évvel édesanyja halála után történt. Ezt megelőzően soha, ezt követően viszont többször is hallotta a hangját: hol énekelt, hol beszélt hozzá.

ⁱⁱ A költő gyermekkorában hallotta először, hogy a fájdalom erejét a kutya harapásához hasonlították. A falun élő manysik négyhat kutyát is tartanak családonként. Az ebek szabadon kóborolnak az utcán, így szinte mindenki megtapasztalta már életében, mennyire tud fájni a kutyaharapás. Svetlana Gyiniszlamova édesanyja igen sokat szenvedett, míg nyelőcsőrákban meghalt.

ⁱⁱⁱ A 'vaj' valamely pozitív cselekvés, tulajdonság állapot kifejezésére a magyarban is gyakori (megy, mint késben a vaj; vajszíve van; olyan puha, mint a vaj stb.) A manysik például gyakran használják az efféle kifejezéseket: úgy áradnak szavai, mint a vaj; olyan jó a szívemnek, mintha vajban fürdene. A költő kiegészítése szerint az összehasonlítás alapja a cseppfolyós hal- vagy kacsaszír, amelyet nem sütéssel, hanem főzéssel nyernek: a leves felszínén úszó zsírréteget lekanalazzák, majd nyírkéreg bödönkébe teszik. Az Ob folyó halai a legzsírosabbak.

^{iv} Lásd 3. lábjegyzet!

^v A vogul nép mitikai alakjai (képzeletbeli lényei) az égben, a levegőben, a földön, a vízben és az alvilágban élnek. A menkvek (óriások) a földön lakók közé tartoznak. Fáknál magasabbra nőnek. Arcuk emberi, de állati vonásokkal is bírnak. Gonosz lények, ritkán, de létezik jóindulatú menkv is. (Munkácsi nyomán). Van egy Menkv nevű folyócska is, melynek partján fekszik Menkv falu. A költő édesapja e Menkv faluban élő nemzetségből származott.

Kiadó: Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
Felelős kiadó: Pitrik József menedzserigazgató
Terjedelem: 7,25 ív (A5)

Nyomdai kivitelezés:
Opár Bt. Budapest, Czákó Győző ügyvezető

88-00

168472013
Государственная библиотека Югры

ISBN 978 963 7356 87 7

SZEGEDI
EGYETEMI
KIADÓ